

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова
Наукова бібліотека

Кафедра загальної фізики

Серія «Вчені НПУ імені М.П.Драгоманова»

Професор Іван Тихонович Горбачук

Біобібліографічний покажчик

**До 75-річчя від дня народження та
55-річчя науково-педагогічної діяльності**

Київ – 2008

УДК 53(01):378(092):012
ББК 22.3:74.583(4Укр):22.3+91.28
Г67

Г67

Професор Іван Тихонович Горбачук: Біобібліографічний показник: до 75-річчя від дня народження. – 2-е вид., допов. / Упоряд.: Ю.А. Мусієнко, В.В.Єфименко, Н.І. Тарасова, Г.І. Шаленко-Германчук. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2008. – 72 с.; іл., портр. – (Серія: Вчені НПУ імені М.П. Драгоманова)

Біобібліографічний показник серії “Вчені НПУ імені М.П.Драгоманова” присвячений 75-річчю від дня народження і 55-річчю науково-педагогічної діяльності заслуженого працівника освіти України, голови профкому університету, професора кафедри загальної фізики Івана Тихоновича Горбачука.

Показник містить нарис науково-педагогічної і громадської діяльності, основні дати життя та діяльності, хронологічний показник друкованих праць, авторські свідоцтва та винаходи, літературу про життя та діяльність педагога і вченого професора І.Т.Горбачука.

Упорядники: Ю.А. Мусієнко, Н.І. Тарасова, Г.І. Шаленко-Германчук

© Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, 2008.

Професор І.Т.Горбачук

Вчений, педагог, громадський діяч

Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова за свої майже 175 років існування став відомим в Україні і світі багатьма славетними іменами працівників минулого. Його історію і славу продовжують творити теперішні покоління вчених і педагогів. Вони є, вони самовіддано працюють на університет і майбутнє України.

Чільне місце в когорті теперішнього складу науково-педагогічних працівників займає професор Іван Тихонович Горбачук. Його ім'я добре відоме науково-педагогічній, культурно-просвітницькій та профспілковій громадськості не лише Національного педагогічного університету, а й усієї України.

Закінчивши у 1959 році фізико-математичний факультет Київського державного педагогічного інституту імені О.М.Горького, Іван Тихонович поринув у вчительську роботу фізика, потім – директора школи.

За якісну роботу на освітянській ниві відзначений нагрудним знаком „Відмінник народної освіти”.

Прагнення до науково-педагогічної роботи у вищій школі привело Івана Тихоновича знову до своєї Альма-матер, але вже до аспірантури.

Починаючи з 1967 року, Іван Тихонович навчається в аспірантурі, працює на посадах асистента, старшого викладача, заступника декана, доцента, завідувача кафедри, професора кафедри загальної фізики.

Прізвище Горбачук І.Т. асоціюється у свідомості колег із високою професійністю і сумлінністю, життєвою мудрістю й толерантністю.

Він є відомим вченим в галузі теплофізики і молекулярної фізики. Вперше в Радянському Союзі провів серію експериментальних досліджень нелінійних явищ електро- і масопереносу в гетерогенних дисперсних системах в сильних електричних полях. На розроблених експериментальних установках були одержані результати, підтверджені найновішою теорією всесвітньо відомого спеціаліста першої величини в цій галузі професора С.С.Духіна. На основі цих досліджень одержано 7 авторських свідоцтв та захищена кандидатська дисертація, а розробки впроваджені в ряді НДІ Росії, України, Литви, Болгарії тощо.

Творча спадщина Івана Тихоновича також плідна. Він має понад 100 друкованих праць, 7 винаходів та понад 20 навчальних посібників. Серед них особливе місце належить навчальним посібникам з фізики. Зокрема, він є співавтором оригінального україномовного комплексу навчальних посібників: тритомного теоретичного курсу загальної фізики, лабораторного практикуму та збірника задач для студентів вищих технічних і педагогічних закладів освіти, співавтором „Програми педагогічних університетів: загальна фізика”.

З 1994 року і по даний час Іван Тихонович голова осередку „Просвіта” університету, є членом правління Всеукраїнського та Київського міського товариств „Просвіта”, організатором і старшим радником „Молодої просвіти” студентів. Нагороджений знаком „Будівничий України”.

Особливо проявився організаторський талант професора Горбачук І.Т. в час, коли в 1991 році він очолив первинну профспілкову організацію працівників освіти і науки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. В ці непрості часи яскраво розкрились такі риси його характеру як чуйність і доброзичливість, інтелігентність і скромність, відповідальність за долю колективу і кожного члена профспілки зокрема.

Він обирався членом Президії Київської міської профспілки, делегатом V і XI з’їздів Профспілки працівників освіти і науки України та з’їзду Федерації професійних спілок України. Має найвищі профспілкові нагороди.

З ініціативи голови профкому і голови Ради трудового колективу університету професора Горбачука І.Т. в університеті регулярно укладається „Колективний договір”, діють соціальні програми, покращується оздоровлення співробітників та студентів, розширюється мережа оздоровчих баз відпочинку.

Тож зичимо Івану Тихоновичу міцного здоров’я, щастя, наснаги в подальшій роботі на педагогічній і громадській ниві.

В.П.Андрущенко, ректор Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова

Основні віхи життя та діяльності професора І.Т.Горбачука

Іван Тихонович Горбачук народився 18 січня 1933 року в с.Батарєя Березівського району на Берестейщині (Республіка Білорусь) в родині селян Горбачука Тихона Трохимовича та Горбачук (Черкас) Анастасії Йосипівни

- 1949** – Закінчив семирічну школу в с.Міжлісся
- 1952** – Закінчив Березівську середню школу № 1
- 1952–1953** – Працював учителем другого класу в с. Подусьє Березівського району
- 1954–1959** – Студент фізико-математичного факультету Київського державного педагогічного інституту імені О.М.Горького
- 1957** – Одружився. Дружина, Горбачук (Манько) Людмила Семенівна, до 1965 року працювала вчителем, потім до 2001 року – спеціаліст з обчислювальної та комп'ютерної техніки в системі харчової промисловості
- 1958** – Народився старший син Сергій. В даний час - кандидат фізико-математичних наук, займається підприємницькою діяльністю
- 1959-1962** – Працював учителем фізики і математики Плесецької середньої школи Васильківського району та директор вечірньої школи сільської молоді
- 1962** – Народився молодший син Олександр. По закінченні Київської художньої Академії працював в Ірпінській середній школі № 1 художнього профілю. Закінчив історичний факультет НПУ імені М.П.Драгоманова. Нині на творчій роботі.
- 1962-1967** – Працював учителем фізики Ірпінської середньої школи № 3 та Ірпінської заочної школи
- 1967** – Нагороджений нагрудним знаком „Відмінник народної освіти”
- 1967-1968** – Лаборант, інженер галузевої науково-дослідної лабораторії дисперсних та полімерних матеріалів кафедри фізики Київського державного педагогічного інституту імені О.М.Горького

- 1968-1971** – Аспірант кафедри фізики Київського державного педагогічного інституту імені О.М.Горького
- 1971-1973** – Інженер проблемної науково-дослідної лабораторії дисперсних та полімерних матеріалів кафедри фізики Київського державного педагогічного інституту імені О.М.Горького
- 1973** – Асистент кафедри фізики Київського державного педагогічного інституту імені О.М.Горького
- 1974** – Захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата фізико-математичних наук *”Исследование нелинейных электрокинетических явлений в сильных полях и разработка методов и приборов для измерения электрофореза”* у спеціалізованій раді Київського державного педагогічного інституту імені О.М.Горького. Дисертація виконана під керівництвом професорів Духіна Станіслава Самойловича та Дущенко Віктора Павловича
- 1977-1980** – Заступник декана фізико-математичного факультету Київського державного педагогічного інституту імені О.М.Горького
- 1978** – Старший викладач кафедри фізики Київського державного педагогічного інституту імені О.М.Горького
- Керівник делегації викладачів та студентів до Краківської вищої педагогічної школи (Польща)
- 1980** – Відповідальний секретар приймальної комісії Київського державного педагогічного інституту імені О.М.Горького
- 1980-1981** – Голова профкому співробітників Київського державного педагогічного інституту імені О.М.Горького
- 1981** – Вийшла друком перша частина навчального посібника Дущенко В.П., Барановський В.М., Бережний П.В., **Горбачук І.Т.**, Шут М.І. Фізичний практикум.
- 1982** – Доцент кафедри загальної фізики Київського державного педагогічного Інституту імені О.М.Горького
- Науковий керівник лабораторії „Молекулярна фізика*” загального фізичного практикуму кафедри загальної фізики Київського державного педагогічного інституту імені О.М.Горького
- Нагороджений медаллю „В пам'ять 1500-летия Киева”

- Створена зразкова лабораторія молекулярної фізики загального фізичного практикуму
- 1984**
 - Стажування в Шуменській вищій педагогічній школі (Болгарія). Проводив лекції та практичні заняття зі студентами, читав лекції на курсах підвищення кваліфікації вчителів Болгарії в м. Варна
 - Вийшла друком друга частина навчального посібника Дущенко В.П., Барановський В.М., Бережний П.В., **Горбачук І.Т.**, Шут М.І. Фізичний практикум.
- 1985-1986** – Завідувач кафедри загальної фізики Київського державного педагогічного інституту імені О.М.Горького
 - Вийшла друком монографія – навчальний посібник **І.Т.Горбачук** ”Електрокінетические явления в дисперсных системах”.
- 1986** – Нагороджений медаллю А.С.Макаренка
- 1987** – Нагороджений медаллю „Ветеран праці”
- 1990** – Вийшов друком навчальний посібник Кучерук І.М., **Горбачук І.Т.** ”Загальна фізика. Електрика і магнетизм”.
- З 1991 по даний час** – Голова первинної профспілкової організації працівників освіти і науки Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова та голова профкому
 - Член Вченої ради НПУ імені М.П.Драгоманова
 - Голова Ради трудового колективу університету
- 1993** – Вийшов друком навчальний посібник Барановський В.М., **Горбачук І.Т.**, та ін. ”Загальна фізика. Збірник задач” за заг.ред. **І.Т.Горбачука**
- 1994** – Професор кафедри загальної фізики Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова
- З 1994 по даний час** – Голова університетського осередку „Просвіта” імені Тараса Шевченка
- 1995-2000** – Член Президії Київської міської профспілки працівників освіти і науки

- 1995** – Нагороджений нагрудним Знаком Федерації профспілок України „Профспілкова відзнака”
- З 1997 по даний час** – Голова Комісії по координації роботи вищих навчальних закладів м. Києва з гуманітарних питань при Київській міській державній адміністрації та Раді ректорів Київського вузівського центру
- З 1998 по даний час** – Член правління Київського товариства „Просвіта” імені Тараса Шевченка
- 1999** – Вийшли друком 2, 3 томи навчального посібника ”Загальний курс фізики” авторів Кучерука І.М., **Горбачука І.Т.**, Луцика П.П.
- нагороджений знаком ”Подяка” голови Київської міської державної адміністрації.
- 2000** – Указом Президента України присвоєно почесне звання ”Заслужений працівник освіти України”
- З 2000 по даний час** – Голова комісії Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова із соціального страхування по тимчасовій втраті працездатності
- Вийшов друком навчальний посібник ”Загальна фізика. Лабораторний практикум” авторів В.М.Барановського, П.В.Бережного, **І.Т.Горбачука**, М.І.Шута; за заг.ред **І.Т.Горбачука**
- 2001** – Вийшов друком другий том навчального посібника ”Загальний курс фізики” авторів Кучерука І.М., **Горбачука І.Т.**, Луцика П.П.
- 2002** – Указом Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета нагороджений орденом Святого Архистратига Михаїла за заслуги по відродженню духовності в Україні
- 2003** – Вийшов друком навчальний посібник ”Загальна фізика. Збірник задач” авторів Гаркуші І.П., **Горбачука І.Т.** та ін.
- Нагороджений МОН України знаком ”Відмінник освіти України”

- Всеукраїнське товариство "Просвіта" імені Тараса Шевченка. За вагомий особистий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави нагороджений знаком "Будівничий України"
- 2004**
 - Обраний академіком АН ВШ України
 - Вийшло друком друге видання "Загального курсу фізики. Збірник задач" авторів Гаркуші І.П., **Горбачука І.Т.** та ін.
- 2005**
 - Указом Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета нагороджений орденом Святих Кирила і Мефодія.
 - "Почесна грамота" Верховної Ради України.
 - Вийшла друком Програма педагогічних університетів (педагогічних інститутів) "Загальна фізика" авторів М.І.Шута, **І.Т.Горбачука**, В.П.Сергієнка
- 2006**
 - Вийшло друком друге видання навчального посібника "Загальний курс фізики" в 3-х томах авторів Кучерука І.М., **Горбачука І.Т.**, Луцика П.П.
 - Нагороджений знаком МОН України "За наукові досягнення"
 - Лауреат нагороди Ярослава Мудрого АН ВШ України
- 2007**
 - Нагороджений АПН України знаком "Ушинський К.Д."

Життєвий та творчий шлях професора І.Т.Горбачука

Час плине швидко, минають роки, а з роками — життя. В юності видається, що попереду - вічність і все встигнеш. Життєвий досвід свідчить: щоб встигати - треба поспішати. Поспішав і немало встиг на своєму життєвому шляху Іван Тихонович Горбачук, відомий педагог і громадський діяч, кандидат фізико-математичних наук, професор кафедри загальної фізики Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, академік АНВО України, заслужений працівник освіти України, голова профспілки університету.

Народився І.Т.Горбачук в с. Батарєя Березівського району на Берестейщині (республіка Білорусь) в багатодітній селянській сім'ї. Крім батьків, селян одноосібників Горбачука Тихона Трохимовича 1901 року народження і Горбачук (Черкас) Анастасії Йосипівни 1905 року народження, в сім'ї було семеро дітей - четверо хлопців і троє дівчат. Іван Тихонович був у сім'ї третім за віком хлопцем. Поселилися батьки на хуторі, на межі між селами Батарєя і Ястребель, серед незайманої природи лісів, лугів та маленьких озер і річок. Сім'я займалась натуральним господарством, з цього й жили. В поєднанні сільської праці і навчання спочатку в початковій школі с.Батарєя, потім в семирічній с.Міжлісся і, насамкінець, в середній школі районного міста Береза промайнули дитячі та юнацькі роки.

До 1939 року Західна Білорусь була під владою Польщі, з вересня 1939 року по червень 1941 року - під владою СРСР, потім німецька окупація на цілих три з лишнім роки. І ось звільнення території Білорусії частинами Радянської Армії. Вже в листопаді 1943 року батька забрали на війну, а відповідальність за сім'ю, в першу чергу, за те, щоб було що поїсти, в що одягнутись, лягає на маму і старших хлопців, яким виповнилося трохи більше 10 років. У 1945 році батько, двічі поранений, повернувся з війни. То була неймовірна радість для усієї родини, рідкісне щастя зустрічі після років страждань, жінки з чоловіком, дітей з батьком. З'явилась надія - основа життя.

І.Т.Горбачук в 1952 році закінчує середню школу і вступає до Львівського політехнічного інституту, але через відсутність стипендії та матеріальні нестатки змушений був залишити навчання і піти учителювати до сусіднього села Подусьє. За рік вступив на Фізико-математичний факультет Київського державного педагогічного інституту імені М.Горького, Навчаючись в інституті,

після дострокового складання екзаменів кожної літньої сесії виїздив на 2,5 літні місяці працювати інструктором з туризму в республіканський туристський табір с.Мелекіно на Азовському морі, 19 км від Маріуполя. Ця робота давала можливість трохи оздоровитись та підзаробити кошти на одяг.

В 1957 році одружився на студентці своєї групи Манько Людмилі Семенівні, в 1958 році народився син Сергій. Закінчив навчання в інституті в 1959 році і був направлений на роботу в с. Плесецьке Васильківського району на посаду вчителя фізики і математики, а згодом, за сумісництвом - директора вечірньої Плесецької середньої школи. В 1961 році в м. Тульчин народився другий син, Олександр.

Київським обласним відділом народної освіти І.Т.Горбачук в 1962 році переведений на роботу в м.Ірпінь Київської області: викладав фізику і математику в школах Ірпеня, в тому числі завідував консультпунктом заочної школи робітничої молоді. В 1967 році нагороджений нагрудним знаком "Відмінник народної освіти". В цьому ж році перейшов на роботу на посаду інженера проблемної науково-дослідної лабораторії фізики дисперсних і полімерних матеріалів кафедри фізики Київського державного педагогічного інституту імені М.Горького. В 1968 році за рекомендацією завідувача кафедри фізики професора В.П.Дуценка вступив до аспірантури. Збулася давня найвагоміша життєва мрія – стати науковцем, яка довгі роки відкладалась і не реалізовувалась в силу різних, переважно матеріальних і сімейних, проблем. Науковими керівниками стали професор Віктор Павлович Дуценко та доктор хімічних наук, завідувач відділу фізико-хімії поверхневих явищ Інституту колоїдної хімії і хімії води АН УРСР Станіслав Самуїлович Духін. З одного боку, велика вимогливість і професійна допомога висококваліфікованих наукових керівників, а з іншого – самовіддана праця, сприяли тому, що І.Т.Горбачук поступово стає одним з провідних експериментаторів в галузі дослідження електроповерхневих властивостей дисперсних систем електрокінетичними методами. За час роботи, над дисертацією ним опубліковано 15 наукових статей, одержано сім авторських свідоцтв на винаходи. При цьому розроблені принципово нові методики і сконструйовані прилади з проблем дослідження явищ електрофорезу, електроосмосу, потенціалу течії, вимірювання електропровідності та діелектричної проникності. Ці методи і прилади відкрили нові можливості для дослідження електроповерхневих властивостей дисперсних систем і знайшли впровадження в наукових лабораторіях ряду НДІ України, Росії, Литви тощо.

З 1973 року І.Т.Горбачук працює асистентом кафедри фізики КДПІ імені М.Горького, а в 1974 році захищає дисертацію на тему: "Дослідження нелінійних електрокінетичних явищ в сильних полях і розробка методів і приладів для вимірювання електрофорезу" з присвоєнням наукового ступеня кандидата фізико-математичних наук.

З перших днів роботи на кафедрі І.Т.Горбачук читав лекції, проводив практичні і семінарські заняття з теоретичної фізики "Електродинаміка і теорія відносності", проводив лабораторні заняття з спеціального фізичного практикуму. Як викладач і науковець, він швидко набуває визнання і авторитету серед колег, пошани у студентів.

Протягом трьох років (1977 - 1980 рр.) І.Т.Горбачук крім роботи на кафедрі фізики працює заступником декана фізико-математичного факультету КДПІ імені М.Горького. В 1978 році він обирається на посаду старшого викладача кафедри фізики. В цьому ж році очолює делегацію викладачів і студентів до Краківської вищої педагогічної школи (Польща).

В 1980 році виконує обов'язки відповідального секретаря приймальної комісії КДПІ імені М.Горького. В цьому ж році обирається трудовим колективом головою профкому співробітників інституту (на громадських

засадах). В 1981 році виходить з друку перший том "Фізичного практикуму", співавтором якого є І.Т.Горбачук. В 1982 році Вчена рада інституту присвоює І.Т.Горбачуку вчене звання доцента кафедри загальної фізики КДПІ імені М.Горького. Нагороджений медаллю "В пам'ять 1500-летия Києва". В цьому ж році під керівництвом І.Т.Горбачука створюється перша в історії інституту зразкова лабораторія молекулярної фізики загального фізичного практикуму. На це пішло рік напруженої праці: поставлені нові і модернізовані традиційні лабораторні роботи, розроблені інструкції, методичні поради. Виходить з друку другий том "Фізичного практикуму".

В 1984 році І.Т.Горбачук проходить стажування в Шуменській вищій педагогічній школі (Болгарія). Читає лекції студентам, проводить практичні заняття, читає лекції на курсах підвищення кваліфікації вчителів Болгарії у Варні.

1985 - 1986 роки І.Т.Горбачук – завідувач кафедри загальної фізики КДПІ імені М.Горького. В ці роки він розгортає роботу із створення зразкових підрозділів кафедри загальної фізики. За його ініціативою і безпосередньою участю створені зразкові лабораторії механіки, електрики і магнетизму, радіотехніки; переобладнані і оновлені аудиторії. В 1986 році І.Т.Горбачук нагороджений медаллю А.С.Макаренка. Виходить друком його посібник "Електрокінетичні явища в дисперсних системах", в якому робиться спроба узагальнити найбільш суттєві наукові здобутки. В 1987 році нагороджений медаллю "Ветеран праці".

З початку 90-х років минулого століття І.Т.Горбачук зосереджує зусилля на створенні україномовних навчальних посібників і підручників з загального курсу фізики, які увійшли до повного комплексу навчальних посібників для студентів фізико-математичних спеціальностей педагогічних вищих закладів освіти. В цей час у співробітництві з професором Іваном Митрофановичем Кучеруком 2-ма виданнями виходить підручник "Загальна фізика: Електрика і магнетизм." Як результат плідної колективної діяльності науковців кафедри вийшли з друку навчальні посібники "Загальна фізика: Лабораторний практикум" і "Загальна фізика: Збірник задач" за загальною редакцією І.Т. Горбачука. В них узагальнений великий досвід співробітників кафедри з викладання загальної фізики, проведення лабораторних та практичних занять.

В 1993 році під науковим керівництвом І.Т.Горбачука захищена дисертація В.П.Сергієнка на тему: "Оптимізація лабораторного практикуму з

курсу загальної фізики у педагогічних інститутах" (на прикладі розділу "Молекулярна фізика. Вступ до термодинаміки").

За науково-педагогічну діяльність Горбачуку І.Т. в 1994 році присвоюється вчене звання професора кафедри загальної фізики Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова.

І.Т.Горбачук є громадсько активною людиною, небайдужою до долі співробітників університету, до долі українського народу і держави. З 1991 року і по сьогодні він є головою первинної профспілкової організації працівників освіти і науки НПУ імені М.П.Драгоманова та головою профкому. З 1994 року і по даний час - голова осередку "Просвіта" університету. З 1995 року по 2000 рік член Президії Київської міської профспілки працівників освіти і науки. В 1995 році нагороджений нагрудним Знаком Федерації профспілок України "Профспілкова відзнака". З 1997 року і по 2004 роки – голова комісії по координації роботи вищих навчальних закладів м.Києва з гуманітарних питань при Київській міській державній адміністрації і Раді ректорів Київського вузівського центру. Основним завданням комісії є організаційне і ділове сприяння впровадженню української мови як державної в усі сфери діяльності ВНЗ м.Києва, узагальнення їх роботи з виконання ст.10 Конституції України та чинного мовного законодавства. З 1998 року і по даний час – член правління Київського регіонального товариства „Просвіта” імені Тараса Шевченка. З 2000 року – голова комісії соціального страхування НПУ імені М.П.Драгоманова з тимчасової втрати працездатності.

І.Т.Горбачук разом із співавторами кандидатом фізико-математичних наук, професором, І.М.Кучеруком та доктором технічних наук, професором, Петром Павловичем Луциком виконали велику роботу з написання україномовного комплексу навчальних посібників для студентів вищих технічних і педагогічних закладів освіти. Вийшли з друку навчальні посібники „Загальний курс фізики” в 3-х т.Т.1: Механіка. Молекулярна фізика і термодинаміка. – Т.2: Електрика і магнетизм. – Т.3. Оптика. Квантова фізика.” І „Загальний курс фізики”: Збірник задач.

За ці роботи в 2000 році І.Т.Горбачуку присвоєне почесне звання „Заслужений працівник освіти України”.

В 2004 році він обирається академіком АНВШ України по Відділенню фізики і астрономії. В 2006 році нагороджується медаллю “За наукові досягнення” та стає лауреатом нагороди Ярослава Мудрого за визначний здобуток у галузі науки і техніки.

Отже, пройдений великий і славний шлях від сільського хлопця до професора столичного національного університету, відомого в Україні науковця і педагога, автора понад 100 наукових праць, 7 винаходів, більше 20 навчальних посібників і методичних розробок, громадського діяча.

За час своєї трудової діяльності на педагогічній ниві І.Т.Горбачук допоміг сотням і тисячам учнів та студентів стати освіченішими, культурнішими, благороднішими, патріотичнішими. Його вихованці, науковці і вчителі, за прикладом свого наставника, щиросердно сіють зерна знань і патріотизму в умах і душах багатьох поколінь молоді. Вплив через своїх вихованців на формування тисяч і тисяч юних громадян України – найвагоміше досягнення педагога і вихователя професора Івана Тихоновича Горбачука. Ще більше коло тих, хто навчається сам і навчає інших за його, підручниками та посібниками.

І.Т.Горбачук людина ерудована, високоінтелігентна, педагог-професіонал, має різнобічні інтереси. Колеги і студенти шанують Івана Тихоновича за доброзичливу вдачу, людяність, відповідальність, чесність, глибоку порядність. Він завжди готовий прийти на допомогу і словом, і ділом. А ще він чудовий сім'янин, люблячий чоловік, батько і тричі дідусь.

Професори: О.С.Падалка, В.І.Гончаров

Дорогий Іване Тихоновичу!

Президія Академії наук вищої освіти України вітає Вас з Ювілеєм і пишається Вами – людиною простою, дружелюбною, великим організатором і великим трудівником.

Ваш життєвий шлях – то типовий шлях учених – дітей війни – шлях, позначений труднощами і бідністю, пошуками шматка хліба, якому знаємо ціну і знаємо, як важко було його добути. Та й про те, як важко простому сільському хлопцеві було здобути вищу освіту, виявити свої неабиякі здібності перебороти ньютонове тяжіння і дійти до високостей сьогоденного дня – стати академіком, професором прославленого столичного вузу, наставником не одного покоління вчителів і вчених, що нині очолюють школи і ВНЗ, приносячи до пишного вінка здобутків Вчителя радість і гордість. Гордість за те, що не дарма прожиті кращі роки, не дарма витрачені сили і зусилля всього себе віддати людям, обійняти всю свою рідну землю. І той величезний труд, і та велика наукова скарбниця, численні наукові праці і підручники, що стали настільними книгами для великої студентської родини, і та діяльність, як і спільна участь в здобутках всього педуніверситету, у допомозі захисту прав великого вятее иву – все те разом взяте присвятив Він улюбленій діяльності. І в тому, можливо, найбільша його заслуга!

Ніщо не може компенсувати затрачених ним сил і енергії – ні нагороди, ні словесні пошанівки. Єдине, що приймає Він як величне і вятее – це справжню людську шану і справжню любов. І це, очевидно, не можна не відчувати, як і не можна було не розкрити його таїни. Його ясночолого, ще зовсім молоду Людину, яка й далі впевнено приносить трудові наукові вінки до слави рідного університету, а відтак і Україні.

Вітаємо Вас, дорогий Академіку, зичимо Вам міцного здоров'я та подальших успіхів в ім'я звеличення великої України.

*М.І.Дубина, президент
Академії наук вищої освіти України*

Будівничий України

Голова осередку «Просвіта» Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова професор **Іван Тихонович Горбачук** є без перебільшення одним із кращих поміж голів місцевих осередків «Просвіти» міста Києва. Найкраще характеризує професора І.Т.Горбачука як просвітянина діяльність у цьому навчальному закладі «Просвіти» – дієвої, потужної, чисельної організації, здатної впливати на всі процеси, які відбуваються в університеті, зокрема, на виховання студентської молоді в любові до рідного українського слова, української історії, своєї Батьківщини, на формування почуття національної гідності.

З його ініціативи у начальному закладі щорічно до Дня української мови та писемності проводиться місячник української мови, в рамках якого проводяться конференції та літературні читання, диспути та концерти, конкурси та вечори, виставки, фестивалі, екскурсії тощо.

Широко висвітлюється серед студентів діяльність Михайла Драгоманова – одного з засновників Київської «Просвіти», ім'я якого носить Національний педагогічний університет.

В переліку помітних просвітянських справ - моніторинг з питань функціонування в навчальному закладі української мови як мови викладання, мови спілкування, мови підручників та посібників. Обговорення результатів опитування в аудиторіях та університетській пресі привертає увагу як викладачів, так і студентів до цієї болючої теми і є результативними. Вся інформація про мету та діяльність «Просвіти» представлена на стенді «Просвіти» в головному корпусі університету.

Це далеко не повний перелік усіх заходів, які проводить «Просвіта», очолювана І.Т.Горбачуком. Просвітянська діяльність є суттєвим і важливим фактором громадського життя педагогічного колективу та студентства. Не можна не відмітити особистий внесок професора фізики І.Т.Горбачука в утвердження української мови в національній освіті. Він є співавтором тритомника з курсу загальної фізики та збірника задач до нього, першого і єдиного поки що повного україномовного курсу загальної фізики, за яким навчаються студенти усіх провідних вищих навчальних закладів України

технічного та природничого напрямків. Цей підручник Міністерства освіти визнано кращим навчальним посібником для вищої школи.

Спілкуватися з Іваном Тихоновичем легко й приємно, завжди є повне розуміння вагомості цієї спільної праці, яку ми творимо в ім'я України, продовжуючи справу усіх великих веткш Просвітян нашого часу

Горбачук Іван Тихонович відомий як професіонал, людина компетентна, вольова і доброзичлива, яка користується заслуженим авторитетом і повагою.

Тож многих Вам літ, вельмишановний Іване Тихоновичу, і хай Ваша професійна майстерність та життєвий досвід слугують і надалі тій благородній справі, яку ви робите.

З глибокою повагою

Павло МОВЧАН, голова Товариства,
народний депутат України

Патріот, професіонал, людина з великої букви

У час економічних реформ, у час нових орієнтирів, спрямованих на становлення української держави, виразніше постають думки, почуття і вчинки кожної конкретної людини. Час не дає змоги відмовчатися, відсидітися, перекласти особисті турботи на плечі іншого. Нинішній час мов рентген висвічує усі плюси і мінуси кожної особистості. У когось висвітлюється більше плюсів, у когось – зовсім мало мінусів.

За певних обставин чийсь мінуси перетворюються навіть на плюси. Проте так буває лише у незвичайних, особливих людей, які уміють жити і творити добро для свого народу, присвячуючи цьому усе своє життя.

Із однією з таких непересічних особистостей доля звела і мене в студентські роки. Людиною, яка притягує до себе внутрішньою позитивною енергією, світлим розумом, красою, гарячим серцем і великою любов'ю до свого народу, своєї Батьківщини, виявився Іван Тихонович Горбачук, доцент кафедри загальної фізики.

За роки роботи в університеті познайомився з ним ближче, пізнав його глибше. Диву даєшся, звідки у нього стільки сили, наснаги, жадоби до краси й гармонії. Нібито він нічим і не відрізняється від інших, а як почне висловлювати свої думки, давати мудрі поради, надихати на важливу справу, то неможливо не слухати його, не можна не вірити йому, хочеться діяти разом з ним.

Іван Тихонович з плеяди славної української інтелігенції, яка не ховається від труднощів, яка є плоть від плоті свого народу, яка надихається ним і творить задля нього. Він з великої когорти тих, хто гордиться своєю приналежністю до талановитого і працьовитого, з багатою культурою українського народу, і як чесний син примножує його здобутки.

Мені довелося бути разом з Іваном Тихоновичем у різних ситуаціях. Спостерігаючи за ним, бачиш, що він скрізь однаковий: доступний, скромний, відкритий і щирий. Легко підтримує розмову з будь-ким на різноманітні теми; його широкий кругозір вражає співрозмовника, проте не відштовхує, а наближає до себе.

Професор, академік Горбачук І.Т. не уявляє свого життя без наукової і викладацької діяльності, без творчого процесу підготовки майбутніх фізиків. Він щасливий з того, що разом з колегами готує гідну студентську молодь. Важко переоцінити роль Івана Тихоновича на посаді голови трудового

колективу університету. Завдяки його великому життєвому досвіду, мудрим рішенням у цей непростий час університет динамічно розвивається і завойовує нові освітянські рубежі.

Не дивно, що Іван Тихонович здобув заслужений авторитет серед вчених мужів, серед студентів, багатотисячного колективу драгоманівців, усіх, хто коли-небудь був поруч з ним.

Девізом його життя стали крилаті слова: „Краще вмерти стоячи, ніж жити на колінах”, бо не вміє він схилитися перед сірістю, плазувати перед неправдою. Не для цього породила його рідна земля, яку він любить, як своїх батьків.

Людина здатна перебороти внутрішній конфлікт, якої б сили він не був! Адже можна зробити крок до покращення способу життя, мінімізувати конфліктність, якщо розуміти і діяти за принципом: краще бути добрим, аніж злим.

Природу людського серця, розуму, думок не можна пояснити, але людина здатна їх контролювати. Щоб думки були добрими, потрібні крила для вільного польоту, міцне коріння на землі і пам’ять про своє походження.

Власне таким є і так чинить наш ювіляр І.Т.Горбачук.

І.Т.Горбачук – постать, яка уособлює в собі кращі риси патріота – інтелігента. Це Людина з великої букви, це самодостатня особистість, яскрава постать на науковому небосхилі.

Пишаюся тим, що ми стали однодумцями, друзями, побратимами, що наші душі поріднилися, що мені й надалі йти одним шляхом із Іваном Тихоновичем Горбачуком.

Дай, Боже, довгого нам шляху.

Нехай береже Вас Бог!

*О.С.Падалка, професор, проректор
НПУ імені М.П.Драгоманова,*

Він вирішив суперечку між фізиками та ліриками: ліричний фізик

Іван Тихонович Горбачук народився на Берестейщині...

Берестейщина, Берестейська земля, Брестщина – українська етнічна територія між Бугом і Прип'яттю, Яселдою і Нарвою. Із X ст. знаходилася у складі Київської держави. У 1080 – 1150 рр. належала до Турово-Пінського князівства, з 1150 р. – до Волинського, а з 1199 р. стала складовою частиною Галицько-Волинської держави. 1320 р. Берестейщину захопила Литва. У 1569–1795 рр. входила до складу Берестейського воєводства Речі Посполитої. За третім поділом Польщі 1795 р. потрапила під владу Російської імперії. Сьогодні – Республіка Білорусь. За умовами Ризького договору 1921 р. між Польщею, з одного боку, РСФСР та УСРР з другого, укладеного після завершення польсько – радянської війни 1920 р., західноукраїнські та західнобілоруські землі визнавалися за Польщею. Польська влада зобов'язувалася надати “особам російської, української та білоруської національності, які перебувають у Польщі, на основі рівноправності національностей, всі права, що забезпечують вільний розвиток культури, мови і виконання релігійних обрядів”.

Проте польський уряд систематично не виконував умови договору щодо забезпечення національно-політичних прав українського та білоруського населення. В такій історичній обстановці 18 січня 1933 р. в селі Батарея в багатодітній селянській родині Горбачука Тихона Трохимовича і Горбачук (Черкас) Анастасії Йосипівни на світ з'явився син Іван, який був третім за віком у сім'ї. Село Батарея знаходиться неподалік міста Береза Картузька (тепер м.Береза Брестської обл., Республіка Білорусь). Назва “Картузька” походить від костюлу чину картузіанців. У 1934 р. польські власті організували в Березі Картузькій концтабір для політв'язнів. Концтабір відзначався особливо жорстоким режимом. Через ув'язнення в таборі пройшли десятки тисяч українських і білоруських патріотів, тисячі з яких загинули від катувань, поневірянь, голоду та хвороб.

Згодом родина Горбачуків поселилася на хуторі, що розмістився між селами Батарея та Ястребель. Серед споконвічної поліської природи, у повсякденній нелегкій, але вільній праці у своєму власному господарстві разом з іще трьома братами і трьома сестрами, проходили дитячі та юнацькі

роки І.Т.Горбачука, відбувалося становлення вільнолюбивої особистості, на яку з ранніх років покладалася відповідальність за ведення господарства, опікування молодшими братами і сестрами. Допитливий розум хлопця вимагав нового пізнання, нової інформації, нових знань. Батьки, незважаючи на те, що діти з раннього дитинства долучалися до господарства, послали сина спочатку до початкової школи у селі Батарєя, згодом до семирічки у селі Міжлісся, а потім до середньої школи у місті Береза Картузька.

Дитячі та юнацькі роки були нелегкими, адже лише до свого 11-річного віку Івану Тихоновичу довелося пожити у трьох різних державах, не покидаючи рідних місць: Польщі (1933 – 1939 рр.), БРСР “за перших совітів” (1939 - 1941), генеральному окрузі “Білорусь”, створеному на окупованих білоруських землях згідно німецького генерального плану ”Ост“, який передбачав виселити і знищити 75% білоруського населення (1941 – 1944), потім знову в БРСР.

Чи сприймав ювіляр у такому юному віці згадані бурі перемін, воєн і поневірянь, які випали на долю його земляків (в період окупації на території Білорусії було 260 таборів смерті та їхніх філій, за період війни загинуло 2 млн. 200 тис. людей, 380 тис. білорусів було вивезено на примусові роботи до Німеччини). Але одне можна сказати достеменно, що світові події не обійшли родину Горбачуків. Із звільненням території Білорусії від німецьких окупантів, батька Тихона мобілізували до лав Червоної Армії. Додаткове навантаження по веденню господарства випало на матір та старших хлопців, яким виповнилося трохи більше десяти років. Після воєнного лихоліття, горя і страждань у 1945 р. з війни до рідного дому повернувся двічі поранений, але живий батько. Щасливе повернення батька дало можливість синові Іванові продовжити навчання у нелегкі повоєнні роки у Львівському політехнічному інституті, куди він вступив у 1952 р. Проте матеріальні нестатки не дали можливості продовжувати навчання. Довелося піти на вчительську роботу у сусіднє село Подусьє (благо, що закінчена середня школа таке право давала).

Через рік Іван Тихонович стає студентом фізико-математичного факультету Київського державного педагогічного інституту імені О.М.Горького. Після смерті 1953 р. “вождя народів”, хоч і повільно, але почалися заходи щодо “десталінізації”, наближалися часи “відлиги”. Доба реформ призвела до змін не лише у вищих ешелонах влади, вона справила вплив на політичну й морально-психологічну атмосферу в країні, розламавши лід страху та довголітнього мовчання. Лібералізація суспільства далася взнаки

і в духовному житті. Почалася нова хвиля “українізації”. Відкрито порушувалося питання про збереження української мови та розширення сфери її вживання. Зауважимо, що на початок 60-х років у восьми університетах України студенти-українці становили 61%, викладачі-українці – 56%, однак лекції українською мовою читали лише 34% викладачів.

Атмосфера розкнутості, динамічності, меншої регламентованості привела до появи цілої плеяди молодих митців, літераторів, учених з нестандартизованим творчим обличчям, прогресивними громадськими позиціями.

Дух реформ у суспільстві позначився і на студентському загалові. З’явилася можливість дострокового складання сесії, виїзду в туристичні центри та табори відпочинку, де можна було оздоровитись і, найголовніше, заробити такі необхідні студентіві кошти.

В інституті доля звела Івана Тихоновича з талановитими викладачами, справжніми майстрами своєї справи, серед яких завідувач кафедри фізики професор В.П.Дущенко та ін. В студентські роки зустрів і свою майбутню дружину – студентку-однорупниці Людмилу Семенівну Манько, з якою довгі роки ідуть по життєвій дорозі, народили і виховали двох синів Сергія та Олександра. Після закінчення у 1959 р інституту І.Т.Горбачук вчителював у селі Плесецьке Васильківського району на Київщині, працював за сумісництвом директором вечірньої середньої школи, згодом вчителював у школах міста Ірпеня, завідував консультативним пунктом заочної школи робітничої молоді. Плідна навчально-методична та організаційна робота не залишилася непоміченою освітянським керівництвом. У 1967 р. Міністерство освіти нагородило Івана Тихоновича нагрудним знаком “ Відмінник народної освіти“.

Переміни в суспільстві приводили і до певних реформацій в науці України, що не могло не позначитися на напрямках наукових досліджень в тому числі і у галузі фізики. 1950-і – 70-і роки минулого століття, здається, були “золотим віком” фізики. Фундаментальні дослідження були виконані в галузі фізики твердого тіла й низьких температур, надпровідності, радіофізики, теоретичної й експериментальної ядерної фізики, фізики плазми і керованого термоядерного синтезу, астрономії та радіоастрономії. Як у складі АН УРСР, так і у вищих навчальних закладах утворювалися нові спеціалізовані підрозділи, відділи, лабораторії. І.Т. Горбачук знаходиться на передньому рубежі наукових пошуків. Кафедра фізики розробляє цікаві наукові проекти,

веде державні госпрозрахункові теми, які здебільшого пов'язані з так званою "оборонкою".

У 1967 р. здібного випускника з уже чималим педагогічним досвідом запрошують на посаду інженера проблемної науково-дослідної лабораторії фізики рідного інституту. Вся подальша науково-педагогічна і життєва біографія ювіляра пов'язана з нашим університетом, де він формувався як науковець, викладач, лідер громадських організацій, вмілий педагог-вихователь, справжній освітянин.

Враженнями про спільну роботу на науково-педагогічній ниві ділиться член-кореспондент АПН України, заслужений діяч науки і техніки України, доктор фізико-математичних наук, професор, академік АН Вищої освіти України, завідувач кафедри загальної фізики Микола Іванович Шут: "Я знаю свого колегу, надійного друга, професора Івана Тихоновича Горбачука з часів нашої спільної роботи в науково-дослідній лабораторії полімерних і дисперсних матеріалів кафедри фізики. Іван Тихонович проводив дослідження в галузі електрокінетичних явищ в дисперсних системах у сильних електричних полях. Вплив сильних електричних полів на явища електрофорезу, електроосмосу до сьогоднішнього дня залишається актуальною науковою проблемою. Особливо важливими були дослідження "дзета"-потенціалу в подвійних електричних шарах. Ці результати захищені рядом авторських свідоцтв, опубліковані в провідних наукових журналах як в Україні, так і за кодоном. Логічним завершенням став захист у 1974 році дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата фізико-математичних наук за спеціальністю "теплофізика та молекулярна фізика". Тема дисертації: "Исследование нелинейных электрокинетических явлений в сильных полях и разработка методов и приборов для измерения электрофореза". Наукові керівники – доктор хімічних наук, професор Духін С.С. і доктор технічних наук професор Дущенко В.П.

Із 1973 р. Іван Тихонович Горбачук – викладач кафедри загальної фізики. З перших днів роботи Іван Тихонович читає лекції, проводить практичні і семінарські заняття з курсу теоретичної фізики. Як викладач і науковець він швидко набуває визнання і авторитету серед колег, пошани у студентів. У 1985-1986 рр. Іван Тихонович - завідувач кафедри загальної фізики, а з 1994 р. – професор нашої кафедри.

Після захисту дисертації Іван Тихонович проводить активну науково-педагогічну роботу в галузі дидактики фізики. Під його керівництвом

захищена 1 кандидатська дисертація, значна кількість дипломних, кваліфікаційних і магістерських робіт. Нині Іван Тихонович академік академії наук Вищої освіти України, академік-секретар відділення фізики та астрономії. Він є одним із авторів унікального україномовного видання – комплексу навчальних підручників з курсу загальної фізики для педагогічних і технічних університетів”.

Наукові пошуки своїх вчителів продовжують вдячні учні, серед яких колишній аспірант І.Т.Горбачука доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної фізики В.П.Сергієнко: “За всі роки моєї праці в університеті (з 1973 р.) Іван Тихонович був і є моїм вчителем з великої літери. Для мене він найкращий викладач університету, найкращий голова профкому вищого навчального закладу в Україні. Все, що доручав йому колектив університету він завжди виконував досконало і самовіддано.

Іван Тихонович – людина з прогресивними поглядами, ерудована, інтелігентна, тому користується шаною і повагою серед молоді. Він навчив мене фізиці. За його високопрофесійними порадами я писав наукові статті, посібники, підручники, підготував кандидатську і докторську дисертації. Іван Тихонович взірць у всьому як доброзичлива і відповідальна, порядна і високопрофесійна особистість. За його підручниками із загальної фізики вчать студенти всієї України. Він ще багато зробить для слави нашого університету”.

Ми не ставимо за мету висвітлити у повному обсягу всі важливі віхи життєвого шляху І.Т.Горбачука, його професійного зростання. Зауважимо лише, що він ішов по життєвій дорозі впевнено і послідовно. Якщо згадати не таке вже й далеке радянське минуле, то слід зауважити, що радянська система передбачала поетапне просування кар’єрними сходами. Кожен крок угору, вперед передбачав і супроводжувався набуттям певної суми знань, підвищення професійного досвіду. Одержати керівну посаду у сфері, про яку особа не мала жодного уявлення, не можна було й мріяти.

Такими кар’єрними шаблями пройшов наш ювіляр – від аспіранта, асистента кафедри фізики, заступника декана фізико-математичного факультету, старшого викладача, кандидата фізики-математичних наук, доцента, професора кафедри фізики, завідувача кафедри загальної фізики. У грудні 2007 р. Вчена рада нашого університету одноголосно присвоїла І.Т.Горбачуку звання „Заслужений професор Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова”.

Іноді написати велику простору біографічну статтю легше, ніж сформулювати про близьку людину коротку влучну думку. Про свого колегу сказали багато теплих слів його друзі, співробітники, учні, партнери по профспілковому та просвітянському цеху.

Директор Інституту іноземної філології, заслужений працівник освіти України, професор Володимир Іванович Гончаров наголосив: “Зустріч з Іваном Тихоновичем – яскравою та непересічною особистістю – була для мене однією із найвизначніших та щасливих зустрічей у моєму житті. Знайти слова про таку людину, як професор Горбачук, доволі складно. Чому? Та тому, що згадуються тільки слова у найвищому ступені: видатна людина, талановитий педагог, добрий та розумний співрозмовник, вимогливий, але доброзичливий керівник, чудовий батько і турботливий дідусь. Хтось скаже, що так не буває, але виявляється, що буває. Є люди, які за своєю суттю, Вчителі з великої літери. Вчитель – це той, хто формує людину. Іван Тихонович завжди був і є

зразком ставлення до людей, роботи, взагалі, до життя. З приходом Івана Тихоновича в профком в університеті встановився демократичний стиль керівництва з яскраво вираженим його лідерством. Вимогливість до себе і до підлеглих завжди поєднувалась у Івана Тихоновича з піклуванням про людей, з почуттям відповідальності за їх людську долю.

У день його ювілею я хочу побажати йому богатирського здоров'я, завжди сонячних і теплих днів в його житті. Дякую Вам дорогий наш друже і старший брате, за Ваше добро, яке Ви щедро даруєте людям”.

Директор Інституту української філології, кандидат філологічних наук, доцент Анатолій Васильович Висоцький зазначив:

“Ми знаємо і високо цінуємо Вас як працелюбну, справедливую, щиросердну людину, обдарованого вченого талановитого педагога. Кілька десятиліть трудового життя пройшло в стінах нашого університету. Ви підготували тисячі вчителів, які працюють сьогодні по всій Україні, передаючи дітям усі ті знання і добро, яке отримали від Вас. Щоб Ви не робили, усе – від душі, з великою відповідальністю і вимогливістю. Цей духовний гарт і глибока громадянська відповідальність наснажує нас, ваших колег, торує стежки до дружніх, теплих взаємин. Усі ці якості надають Вам великої людської привабливості і згуртовують навколо Вас як колег, так і студентів. Для нас, Ваших колег, Ви є зразком оптимізму та сили духу, пунктуальності та працьовитості, величезної доброти та душевності”.

Громадська активність Івана Тихоновича є помітною на профспілковому полі фактично з початку незалежності України. Про ті часи, коли йшла ломка старих стереотипів, вибудовувалася нова концепція ролі і місця профспілок у житті країни, говориться у статті професора Горбачука “Історія профспілкового руху в Україні” (Газ. “Освіта”, 12 – 19 лютого 2003 р.): “В цей час професійні об’єднання почали відігравати помітну роль в політичному житті України: члени профспілок отримали представницькі мандати в парламенті, що дало їм змогу брати участь у підготовці законопроектів, що торкалися питань праці і соціального захисту трудящих. Профспілки використовують весь арсенал засобів боротьби за права трудящих, включаючи страйки та всеукраїнські акції протесту. На даному етапі профспілки вже є дійовим засобом розв’язання найбільш гострих і болісних проблем, що нагромаджувалися роками, або таких, що виникали час від часу”.

Згадує помічник Голови Федерації профспілок України у 1992–2003 рр. Дмитро Миколайович Балан: “Знаю І.Т.Горбачука як громадсько-активну

людину, одного з найшановніших голів первинних профспілкових організацій працівників ВНЗ міста Києва. З 1991 р. і по сьогодні він є головою профкому НПУ імені М.П.Драгоманова. А це є свідченням, перш за все, що Іван Тихонович ніколи не був байдужим до долі співробітників університету, членів їх сімей, ветеранів війни і праці, що працювали в університеті. Відзначаючи його активну позицію профспілковця, колеги обирали його членом Президії Київської міської профспілки працівників освіти і науки, делегатом 2-х останніх з'їздів Профспілки працівників освіти і науки України та з'їзду Федерації професійних спілок України. За вагомий внесок у розвиток профспілкового руху в Україні Іван Тихонович Горбачук у 1995 р. нагороджений вищою нагородою Федерації профспілок України – Знаком „Профспілкова відзнака” та у 2007 р. нагрудним знаком ЦК Профспілки працівників освіти і науки України „Заслужений працівник Профспілки із ступенем золота відзнака”.

За професіоналізм, високу ерудованість, відповідальність, людяність і глибоку порядність свого профспілкового лідера шанують і поважають члени профспілкового комітету Драгоманівського університету. Заступник Голови профкому, доцент Світлана Олексіївна Ставицька підкреслює: “Іван Тихонович Горбачук вже понад 18 років очолює профспілкову організацію Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Одночасно, він є головою трудового колективу, що свідчить про високу довіру до його роботи як працівників, так і адміністрації університету.

За своєю внутрішньою суттю Іван Тихонович – це лідер, людина активна, наполеглива, цілеспрямована та відповідальна. Він завжди готовий виступити з ініціативами спрямованими на покращення умов праці й відпочинку співробітників університету та запропонувати конкретні шляхи для розв'язання проблем, що виникають в нашому повсякденному житті.

Саме під його керівництвом щорічно укладаються соціально спрямовані колективні договори між адміністрацією університету та його трудовим колективом.

Профспілкова робота вимагає наявності у людини специфічних особистісних рис: почуття справедливості, чутливості до потреб і турбот людей, щирого ставлення до них. Саме наявність таких якостей дає можливість Івану Тихоновичу ефективно керувати профспілковою організацією й разом з командою однодумців та помічників допомагати людям вирішувати різноманітні питання, з якими вони звертаються до профкому. За

мудре керівництво, поважливе ставлення до людей Івана Тихоновича шанують і поважають всі члени профкому. Він уміє чітко й злагоджено організувати роботу своїх колег – профспілкових активістів на виконання тих завдань, що стоять перед профспілковою організацією університету.

Іван Тихонович є визнаним профспілковим лідером не лише в нашому університеті, а й у профспілковій організації працівників освіти і науки міста Києва, де він, як член Ради, виконує одне з найвідповідальніших доручень, відстоює інтереси освітян і на рівні міста, й на рівні держави”.

До добрих слів про ювіляра долучається головний бухгалтер профкому Михаліна Наталія Борисівна:

”На моє глибоке переконання є посади, які вимагають людських якостей найвищого гатунку. Такою є і посада голови первинної профорганізації.

Адже до профкому люди йдуть зі своїм горем, негараздами, несправедливістю, обставинами, які загнали в глухий кут, у безвихідь. Потрібно не тільки вислухати, а й почути, відчутти, пропустити крізь душу і серце, розрадити, допомогти і словом і ділом.

І немає іншої людини, яка б краще виконала ці обов'язки, як наш ювіляр – Горбачук Іван Тихонович, який ось уже майже двадцять років очолює первинну профорганізацію великого колективу викладачів і співробітників НПУ імені М.П.Драгоманова.

Іван Тихонович мудра, з багатим життєвим досвідом людина, яка чітко бачить мету і вміє її досягати, має тверді життєві принципи і сповідує високі духовні цінності, з хистом організатора і цікавістю до життя у всіх його проявах.

Нам, співробітникам профкому, пощастило працювати поруч з цією інтелігентною і порядною людиною, навчатися і наслідувати його приклад.

І ми щиро вітаємо його з ювілеєм. Бажаємо міцного здоров'я, довголіття, душевної рівноваги і родинного затишку, подальших успіхів в громадській роботі і нових перемог в житті.

А людська вдячність нехай додає сил і снаги, оптимізму і натхнення!”

Ще до однієї грані таланту І.Т.Горбачука хотілось би привернути увагу. З 1998 р. і по даний час він працює у правлінні Київського товариства “Просвіта” імені Тараса Шевченка, очолює осередок цієї поважної патріотичної організації у Драгоманівському університеті. Професор Горбачук вболіває за нашу духовність, особливо студентської молоді, піклується про стан української мови у студентському та викладацькому середовищі

університету та у державі загалом, сіє зерно патріотизму у серцях і душах своїх учнів.

Саме про колегу-просвітянина говорить завідувач кафедри культури української мови, активний член “Просвіти”, професор Світлана Володимирівна Шевчук:

“У світлий день ювілею спадають на думку лиш добрі слова про людину щирої душі, працьовитої вдачі. Важко бодай пунктирно окреслити ті ділянки, де борозна Івана Тихоновича є найпомітнішою.

Він – провідний фахівець теоретичної фізики, автор україномовних підручників із загального курсу фізики, голова первинної профспілкової організації університету, секретар-академік відділення Фізики і астрономії Академії вищої освіти України. Іван Тихонович ще і голова осередку „Просвіта”. Завдяки його ентузіазму й наполегливості розширюються овиди українського слова: проводяться круглі столи, дискусії, наукові конференції з проблем функціонування української мови.

Вельмишановний Іване Тихоновичу, у січневий святковий цей час прийміть найкращі привітання: нехай морозна білокоса зима мережаними візерунками оздоблює Ваші дні, крицею відлунює здоров'я, а оселя повниться радістю, турботою рідних, веселим сміхом, увагою колег. Щоб доля обдаровувала Вас натхненням, творчістю, світлими помислами, а січень не засніжив, не замів, не припорошив снігами людяного серця”.

З роси й води Вам, шановний Іване Тихоновичу, на многії і благії літа.

***Б.І.Андрусишин**, доктор історичних наук,
професор, академік Української академії
історичних наук та АН Вищої школи України,
директор Інституту політології та права
НПУ імені М.П.Драгоманова*

**Наукові праці
професора кафедри загальної фізики
Івана Тихоновича Горбачука**

1968

Дущенко В.П., Луцик П.П., Кучерук И.М., **Горбачук И.Т.** Аналитическое исследование внутреннего массо- и теплопереноса в дисперсных пищевых продуктах при их сушке ИК-излучениями и электроосмотическом обезвоживании // Тезисы докладов Всесоюзной межвузовской конференции Воронежского техн. ин-та. – Воронеж, 1968. – С. 53-55.

Семко О.Я., Дущенко В.П., Иваницкий Б.Г., **Горбачук И.Т.** Об измерении локальных влагосодержаний дисперсных пищевых продуктов методом узкого пучка гамма-лучей // Там же.- С. 46-47.

1970

Дущенко В.П., Семко О.Я., Иваницкий Б.Г., **Горбачук И.Т.** Исследование процессов переноса влаги, тепла и электричества при электроосмотическом обезвоживании дисперсных тел // Теплофизика и теплотехника. – К.: Наук. думка, 1970. – Вип. 16. – С.62-66.

1971

А.с. 1673717 СССР. Способ определения электрофоретической подвижности дисперсных частиц и суспензий / С.С. Духин, **И.Т.Горбачук**, В.П.Дущенко. – № 363907; Заявлено 16.07.71.

А.с. 1670802 СССР. Устройство для микроскопического электрофореза коллоидных систем и суспензий / С.С. Духин, **И.Т. Горбачук**, В.П.Дущенко. – № 379866; Заявлено 15.06.71.

1972

Симонов Т.С., **Горбачук И.Т.**, Духин С.С. Нелинейный электрофорез твердых сферических частиц // Физика твердого тела: сборник науч. ст. – К.:КГПИ, 1972. – С. 113-123.

Духин С.С., **Горбачук И.Т.**, Дущенко В.П.. Новый метод и прибор для микроскопического электрофореза // Там же.– С. 124-130.

А.с. 1806115|26-25 СССР, (51) М. Кл. G 01 27|26 В 01 г 5|00 Способ определения электрофоретической подвижности дисперсных частиц с плотностью, не

равной плотности жидкости / С.С. Духин, **И.Т. Горбачук**, В.П. Дущенко, Л.В. Буклер. – № 437005; Заявлено 27.06.72.

А.с. 1673717 СССР. Способ определения электрофоретической подвижности дисперсных частиц суспензий / **И.Т. Горбачук** и др.; КГПИ им. А.М.Горького и Ин-т коллоидной химии и химии воды АН УССР. – № 363907; Приоритет 16.06.71; Зарегистрировано 05.10.72.

А.с. 1805107 СССР. Устройство для микроскопического электрофореза суспензий / С.С. Духин, **И.Т. Горбачук**, В.П. Семенов, И.Г.Алесина. – № 442405; Заявлено 30.06.72.

1973

Дущенко В.П., **Горбачук И.Т.**, Иваницкий Б.Г. и др Влияние концентрации внутрипорового раствора на коэффициент электроосмоса в твердых дисперсных системах // Теплофизика и теплотехника. – К.: Наук. думка, 1973. – Вып. 24. – С. 73-75.

Дущенко В.П., Иваницкий Б.Г., **Горбачук И.Т.** Влияние напряженности электрического поля и пористой структуры капиллярнопористого тела на коэффициент электроосмоса // Инженерно-физический журнал. – 1973. – Т. 25, № 5. – С. 864-870.

Горбачук И.Т., Бережной П.В., Жукова Н.И.. Влияние сильных электрических полей на электроосмос неводных сред через жесткие керамические мембраны // Актуальные вопросы физики твердого тела: тематический сборник статей. – К.:КГПИ, 1973. – С.96-97.

Горбачук И.Т., Дущенко В.П., Иваницкий Б.Г. Исследование электроосмоса в сильных электрических полях в неводных средах // Теплофизика и теплотехника. – К.:Наук. думка, 1973. – Вып. 24. – С. 89-93.

Горбачук И.Т., Духин С.С., Симонова Т.С.. Нелинейная зависимость скорости электрофореза от напряженности внешнего электрического поля // Электронная обработка материалов.- 1973.- № 3 (51).- С. 38-39.

Духин С.С., **Горбачук И.Т.**, Дущенко В.П.. Прибор для микроскопического электрофореза, не осложненного параболическим профилем скоростей электроосмоса /– К.: Наук. думка, 1973.- Информационное письмо № 22. – (АН УССР. Ин-т коллоидной химии и химии воды).

А.с. 1805107/23-26 СССР. Устройство для микроскопического электрофореза /С.С.Духин, **И.Т.Горбачук**, В.П.Семенов, И.Г.Алесина. Заявлено 04.10.73.

А.с. 1670802. Устройство для микроскопического электрофореза коллоидных систем и суспензий / **И.Т.Горбачук** и др.; Ин-т коллоидной химии и химии воды АН УССР и КГПИ.- № 379866. Заявлено 07.02.73. Приоритет 15.06.71

Сорокин А.Д., Горюнов А.С., **Горбачук И.Т.** Электронный прибор для измерения дзета-потенциала коллоидных частиц // Заводская лаборатория.- 1973.- Т. 39, № 8.- С. 1030-1031.

1974

Горбачук И.Т., Бережной П.В., Возный П.А., Яременко А.С. Автоматическая электрофоретическая установка для определения электрокинетического потенциала частиц методом подвижной границы // Физико-химическая механика и лиофильность дисперсных систем. – К., 1974.- Вып. 6. – С. 27-31.

Горбачук И.Т. Исследование нелинейных электрокинетических явлений в сильных полях и разработка методов и приборов для измерения электрофореза: автореф. дис.... канд. физ.-мат. наук. – К.: КГПИ, 1974. – 26 с.

1975

Горбачук И.Т., Бережной П.В., Малкин Е.С., Б.Г.Иваницкий и др. О влиянии электролитов на электроповерхностные свойства некоторых дисперсий волокон и красителей // Вопросы физики веществ и дисперсных систем: сборник науч. тр. – К.: КГПИ, 1995. – 24-27.

Иваницкий Б.Г., **Горбачук И.Т.**, Возный П.А.. Влияние ПАВ на электроосмотический массоперенос в твердых дисперсных системах // Там же. – С. 33-36.

И.Т.Горбачук, П.В.Бережной, Н.П.Костюченко. Ячейка с переменной константой для измерения электропроводности водных и неводных растворов электролитов // Физика твердого тела: сборник науч. ст. – К.: КГПИ, 1975. – С. 123-126.

1976

Горбачук И.Т. Выращивание монокристаллов $ZrGeP_2$ методом Бриджема // Исследование по молекулярной физике и физике твердого тела: сборник науч. тр. – К.: КГПИ, 1976. – С. 208.

1977

Жаринова Т.А., Якубенко Л.Н., **Горбачук И.Т.**, Шер В.В. та ін. Вплив ПАВ на електричні параметри вуглеводних розчинів і дисперсій кристалізуючих полімерів // Український хімічний журнал. – 1977. – Т. 13, № 5. – С. 508-511

1978

Жаринова Т.А., **Горбачук И.Т.**, Якубенко Л.Н., Кищук Н.Н.. Влияние ПАВ на электроосаждение кристаллизирующихся полимеров из неводной среды // Электронная обработка материалов. – 1978. – № 3. – С. 47-49.

Чураев Н.В., Дущенко В.П., Возный П.А., **Горбачук И.Т.** и др. Некоторые вопросы регулирования процессов внутреннего массопереноса дисперсных тел в связи с интенсификацией процессов сушки // Разработка и внедрение высокоэффективных сушильных установок: тезисы докл. – К., 1978.- Вып.1.- С. 6-7.

Горбачук И.Т., Иваницкий Б.Г., Бойко Б.В. О возможности интенсификации электроосмотической осушки дисперсных материалов // Исследование физических свойств композиционных материалов. – К.:КГПИ, 1978. – 148-152.

1980

Иваницкий Б.Г. **Горбачук И.Т.**, Бойко Б.В. К вопросу о взаимосвязи электрокинетических и структурно-геометрических характеристик твердых дисперсных систем // Физика конденсированного состояния: сборник науч. тр. – К: КГПИ, 1980. – С.85-89.

Дущенко В.П., **Горбачук И.Т.**, Иваницкий Б.Г., Бойко Б.В. и др. О влиянии температуры и напряженности электрического поля на состояние граничного и двойного электрического слоев // VII конференция по поверхностным силам, 24-26 нояб. 1980 г. – М.: Наука, 1980.- С. 23-34.

Иваницкий Б.Г., Дущенко В.П., **Горбачук И.Т.** Поверхностная проводимость и ее влияние на электроосмотический массоперенос в твердых дисперсных системах // Электронная обработка материалов. — 1980. – № 1 (91). – С. 64-67.

1981

Дущенко В.П. Барановський І.М., Бережний П.В., **Горбачук І.Т.**, Шут М.І. Фізичний практикум: У 2-х ч. /В.П.Дущенко, – К.: Вища школа, 1981. – Ч.1. – 248 с.

1982

Левченко М.В. Савченко В.І., **Горбачук І.Т.** Деякі особливості розуміння фізичних термінів і понять студентами-першокурсниками // Удосконалення форм і методів вивчення фізики: збірник статей; За ред. Є.В.Коршака. – К.: Рад. школа, 1982. – С. 58-61.

1984

Дущенко В.П., Барановський В.М., Бережний П.В., **Горбачук І.Т.**, Шут М.І. Фізичний практикум: У 2-х ч. / В.П.Дущенко. – 2-е вид. – К.: Вища школа, 1984. – Ч. 2. – 256 с.

1985

Горбачук И.Т., Дущенко В.П., Сергиенко В.П., Волощук И.С. Исследование влияния температуры на состояние граничного и двойного электрических слоев // VIII конференция по поверхностным силам, 3-5 дек. 1985 г.: тезисы докл. – М.: Наука, 1985. – С. 9-10

1986

Горбачук И.Т. Сергиенко В.П., Максименко Е.П. Влияние вариации температуры на электроосмотический массоперенос водных растворов электролитов // Студент и научно-технический прогресс: тезисы докл. науч. конф., 3-5 марта 1986 г. – Новосибирск, 1986.

Сорокін А.Д., **Горбачук І.Т.** Лабораторна робота “Вивчення довжин ультразвукової хвилі у рідині методом спостереження явища коагуляції” // Вивчення фізики в школі: збірник статей. – К.: Рад. шк., 1986. – С. 133-136.

Дущенко В.П., **Горбачук И.Т.**, Касперский А.В. Методические разработки для студентов специальности № 2120 (заоч. форма обучения). Общая физика. Разд.1: Механика. Молекулярная физика – К.: КГПИ, 1986. – 33 с.

Горбачук И.Т. Электрокинетические явления в дисперсных системах: учебное пособие – К.: КГПИ, 1986. – 102 с.

1988

Горбачук И.Т., Дущенко В.П., Сергиенко В.П., Коцюба Р.М. Влияние температуры на состояние граничного и двойного электрических слоев // Коллоидный журнал. – 1988. – Т. 50, № 4. – С.641-647.

Горбачук И.Т., Сергиенко В.П., Зорька А.В., Осауленко С.С. Исследование теплового расширения твердых тел (металлов) // Сборник научно-методических статей по физике. – М.: Высшая школа, 1988. – Вып. 14. – С. 61-67.

Горбачук И.Т., Сергиенко В.П., Коцюба Р.М., Анненкова Т.А., Погосская Н.З. Некоторые результаты исследования электроповерхностных свойств волокон базальта и целлюлозы, а также композиций на их основе – К.: КГПИ, 1988. – 25 с. – Библиогр.: 21 назв. – Рус.-Рук. деп. в Укр НИИНТИ 14.10.88 г. № 2609-Ук88.

1989

Горбачук І.Т., Сергієнко В.П. Лабораторний практикум з молекулярної фізики з елементами НДР: методичні рекомендації для студ. педагогічних ін-тів спец. 2105 «Фізика і астрономія» – К.: КДПІ, 1989. – 46 с.

Барановський В.М., Бережний П.В., Возний П.О., **Горбачук І.Т.**, Левандовський В.В., Петрусенко С.К., Січкара Т.Г., Стеценко Т.П., Чернявський В.П. Фізичні величини та одиниці їх вимірювання: методичні рекомендації для студ.-заоч. з курсу загальної фізики / В.М.Барановський, – К.:КДПІ, 1989. – 35 с.

1990

Черенков А.В., Барановський В.М., **Горбачук І.Т.**, Саксонов Б.П., Танцюра Т.П. Влияние удельной поверхности дисперсных кремнийсодержащих наполнителей на теплофизические свойства пентапласта // II-е Всесоюзное совещание «Пентапласт-синтез, свойства, применение, производство»: тезисы докладов. – Уфа, 1990.- С. 23.

Анников О.В. **Горбачук І.Т.**, Коцюба Р.М., Сергиенко В.П., Стеценко Т.П. и др. Исследование электроповерхностных свойств композиционных материалов на основе каолиновых и асбестовых волокон // Проблемы развития композиционных видов бумаги, картона и изделий из них / Укр. НИИНТИ. Обзор информация. Сер. Промышленность. Производство и применение новых материалов и продуктов в промышленности. – К., 1990. – Вып.1. – С.84-86.

Анников О.В., **Горбачук І.Т.**, Дмитрук А.Н., Зинь А.Г., Коцюба Р.М., Липинский А.И., Саксонов Б.П., Сергиенко В.П., Стеценко Т.П. и др. Исследование электроповерхностных свойств композиционных материалов на основе каолиновых и асбестовых волокон // Проблемы развития композиционных видов бумаги, картона и изделий из них: Обзор.информ. Сер. Промышленность. Производство и применение новых материалов и продуктов в промышленности. – К.: УкрНИИНТИ, 1990. – Вып.1. – С.84-86.

Погосская Н.З., **Горбачук І.Т.** Применение электрофизических методов при разработке композиционных материалов // Там само. – С. 105-106.

Кучерук І.М., **Горбачук І.Т.** Загальна фізика: Електрика і магнетизм: навчальний посібник для студ. фіз.-мат. фак. педагогічних ін-тів / Міністерство освіти України; за заг. ред. В.Й.Сугакова. – К.: Вища школа, 1990. – 366 с.

Горбачук І.Т., Петрусенко С.К., Стеценко Т.П., Чернявський В.П., Шут Н.И. Методическая разработка «Электричество и магнетизм» (Электростатика) для студ. спец. 21.20 «Общетехнические дисциплины и труд» – К.: КГПИ, 1990. – 26 с.

Горбачук І.Т. Шут М.І., Петрусенко С.К. Методичні розробки для студентів „Електрика і магнетизм” – К.: КДПУ, 1990. – 40 с.

Горбачук І.Т., Сергиенко В.П., Маслянюк С.В., Шабакский А.Я. Организационно-методические аспекты использования ВТ в физическом лабораторном практикуме с элементами НИРС // Использование информационной технологии в учебном процессе. – К.: КГПИ, 1990. – С.149-152.

Горбачук І.Т., Шут М.І., Петрусенко С.К. Методичні розробки для студентів "Електрика і магнетизм". – К.: КДПІ, 1990. – 40 с.

Горбачук И.Т. Коцюба Р.М., Саксонов Б.П., Сергиенко В.П. Прибор и электронная приставка для автоматического измерения электрофоретической подвижности частиц // Тезисы докладов II Всесоюзного совещания по приборостроению в области коллоидной химии и физико-химической механики.- Ивано-Франковск, 1990. - С.129-134.

Бугаев А.И., Сергиенко В.П., **Горбачук И.Т.** Пути оптимизации содержания лабораторного практикума по молекулярной физике в пединституте //Методические, дидактические и психологические аспекты проблемного обучения физике: Тезисы докладов Всесоюзной науч.-метод. конф. – Донецк: ДГУ, 1990. – С. 178-180.

Барановський В.М., Бережний П.В., Возний П.О., **І.Т Горбачук**, В.В.Левандовський, С.К.Петрусенко, Т.Г.Січкарь, Т.П.Стеценко, В.П.Чернявський. Фізичні величини та одиниці їх вимірювання: методичні рекомендації для студ.-заоч. з курсу загальної фізики / В.М.Барановський, – К.:КДПІ, 1989. – 35 с.

1991

Горбачук І.Т., Сергієнко В.П. та ін. Інструментарії інформатики в лабораторному практикумі з молекулярної фізики і термодинаміки // Науково-педагогічні проблеми підготовки вчителя у вузі: матеріали міжвуз. наук.-практ. конф., присвяч. 70-річчю КДПІ ім. О.М.Горького, 31 жовт.-1 листоп. 1990 р. - К.: КДПІ, 1991. - С.194-196.

Сергієнко В.П. Молекулярна фізика. Вступ до термодинаміки: Методика і техніка лабораторного практикуму /За ред. **Горбачука І.Т.** – К.: КДПІ, 1991. – 87 с.

1992

Горбачук І.Т., Коцюба Р.М., Яременко Ю.А., Гутник І.І. Деякі результати комплексних досліджень електроповерхневих властивостей волокон // Міжвузівська науково-практична конференція «Розвиток наукової діяльності студентів на основі експериментальних досліджень в галузі теплофізики дисперсних систем», присвяченої 70-річчю з дня народження проф. В.П.Душенка: тези доп., 9-10 червня 1992 р. – К.: КГПІ, 1992. – Ч.1. – С. 21.

Горбачук І.Т., Коцюба Р.М. До методики вивчення теми «Відносність електричного і магнітного полів» // Міжвузівська науково-практична конференція «Розвиток наукової діяльності студентів на основі експериментальних досліджень в галузі теплофізики твердих дисперсних систем», присвячена 70-річчю з дня народження проф. В.П.Душенка, 9-10 черв. 1992 р.: тези доп. – К.: КДПІ, 1992. – Ч.2. -С.12.

Барановський В.М., Бережний П.В., **Горбачук І.Т.**, Дущенко В.П., Шут М.І. Загальна фізика: Лабораторний практикум: навчальний посібник для студ. педагогічних ін-тів / За заг. ред. **І.Т.Горбачука**. – К.: Вища школа, 1992. – 509 с.

Горбачук І.Т., Шут М.І., Левандовський В.В., Баранський П.І., Грищенко Г.П., Коршак Н.М., Меньяйлов М.Є., Тичина І.І., Кордун Г.Г., Коршак Є.В., Вознюк М.Ф., Нижник В.Г. Програми для фізико-математичних факультетів педагогічних інститутів. – К.: РУМК, 1992. – Зб. 2 : Загальна фізика. Теоретична фізика. Історія фізики. Шкільний курс фізики і методика її викладання. Державний екзамен з фізики з методикою викладання. – 144 с.

1993

Барановський В.М., Бережний П.В., Возний П.О., **Горбачук І.Т.** та ін.; Загальна фізика: збірник задач: навчальний посібник для студ. фіз.-мат. фак-тів. пед. ін-тів / за заг. ред. **І.Т.Горбачука**. – К.: Вища школа, 1993. – 359 с.

1994

Горбачук І.Т. Внесок вчених-фізиків України у розвиток науково-технічного прогресу ХХ століття // Формування національної самосвідомості студентів вузів і учнів загальноосвітніх шкіл: матеріали наук.-практ. конф. – К.: УДПУ, 1994. – С.20-21.

Горбачук І.Т., Сергієнко В.П., Шут М.І. Нова технологія навчання в курсі загальної фізики // Психолого-педагогічні проблеми професійної освіти: науково-методичний збірник. – К., 1994. – С.271-273.

Горбачук І.Т., Сергієнко В.П., Собко І.М. Підвищення ефективності контролю знань, умінь і навичок студентів з курсу загальної фізики на основі використання нової інформаційної технології // Впровадження рейтингової системи оцінювання знань студентів вузу: міжвузівська наук.-практ. конф., присвяченої 75-річчю УДПУ ім.М.П.Драгоманова, 24 листоп.: тези доп. – К.: УДПУ, 1994. – С.24.

1995

Горбачук І.Т., Сергієнко В.П. Деякі аспекти розробки технології навчання молекулярної фізики і термодинаміки // Наукові записки: матеріали звітної наукової конференції викладачів УДПУ ім. М.П.Драгоманова за 1993 рік. – К.: Тов-во «Толока», 1995. – С. 465-466.

Горбачук І.Т., Коцюба Р.М. та ін. З досвіду організації роботи загального фізичного практикуму на прикладі молекулярної фізики // Шляхи удосконалення фундаментальної підготовки вчителів фізики: тези доп. II Всеукр. конф., присвяченої 75-й річниці УДПУ ім. М.П.Драгоманова, 24-25 трав. 1995 р. – К.: УДПУ, 1995. – Ч.І. – С. 88.

Кучерук І.М., **Горбачук І.Т.** Загальна фізика. Електрика і магнетизм: підручник для студ. фіз-мат. спец. педагогічних навчальних закладів; 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Вища школа, 1995. – 392 с.

Горбачук І.Т., Коцюба Р.М., Саксонов Б.П., Яременко Ю.А. Розробка методів підвищення ефективності електрокінетичних перетворювачів //Шляхи удосконалення фундаментальної і професійної підготовки вчителів фізики: тези доп. II Всеукр. конф., присвяч. 75-й річниці УДПУ ім. М.П.Драгоманова, 24-25 трав. 1995 р. – К.: УДПУ, 1995. – Ч.2. – С. 164.

1996

Горбачук І.Т. Сергієнко В.П., Собко І.М., Шут М.І. Автоматизований тестовий контроль знань студентів з курсу загальної фізики як засіб підвищення ефективності лабораторного практикуму //Проблеми удосконалення фундаментальної та професійної підготовки вчителів фізики: Матеріали II Всеукр. конф. викладачів фізики педагогічних інститутів та університетів. – К.: УДПУ, ІСДО, 1996. – С. 82-86.

Горбачук І.Т., Коцюба Р.М., Саксонов Б.П., Яременко Ю.А. З досвіду організації роботи загального фізичного практикуму на прикладі лабораторії молекулярної фізики // Там само. – С. 134-136.

Горбачук І.Т., Коцюба Р.М., Саксонов Б.П., Яременко Ю.А. Розробка методів підвищення ефективності електрокінетичних перетворювачів // Там само. – С. 169-170.

Горбачук І.Т., Коцюба Р.М., Сергієнко В.П. Методи і засоби реалізації системно-діяльнісного підходу в лабораторному практикумі з курсу загальної фізики // Діяльнісний підхід у навчально-пошуковому процесі з фізики і математики: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. – Рівне: РДПІ, 1996. – Ч.І: Фізика. – С. 204-205.

1997

Горбачук І.Т., Дідович М.М., Мусієнко Ю.А.. Симетрія і закони збереження / Міністерство освіти України. – К.: НПУ, 1997. – Ч.1: Класична фізика. – 140 с.

Горбачук І.Т., Коцюба Р.М., Мусієнко Ю.А., Мусієнко С.В. Симетрія і закони збереження / Міністерство освіти України. – К.: НПУ, 1997. - Ч. 2: Квантова фізика. – 62 с.

1999

Кучерук І.М., **Горбачук І.Т.**, Луцик П.П. Загальний курс фізики: навчальний посібник для студ. вищих технічних і педагогічних закладів освіти: У 3-х т. Т. 1: Механіка. Молекулярна фізика і термодинаміка / за заг. ред. І.М.Кучерука. – К.: Техніка, 1999. – 536 с.

Кучерук І.М., **Горбачук І.Т.** Загальний курс фізики: навчальний посібник для студентів вищих технічних і педагогічних закладів освіти: У 3-х т. Т. 3: Оптика. Квантова фізика / За заг. ред. І.М.Кучерука. – К.: Техніка, 1999. – 517 с.

Горбачук І.Т., Чирка В.Г. Про застосування деяких законів фізики в геології і фізичній географії // Географія і сучасність: збірник наук. пр. – К.: НПУ, 1999. – Вип. 1. – С. 49-54.

2000

Коцюба Р.М., **Горбачук І.Т.**, Сергієнко В.П. Системний підхід у підготовці студентів педагогічних вузів до науково-дослідної роботи // V Всеукраїнська наукова конференція “Фундаментальна та професійна підготовка фахівців з фізики”: тези доп., присвяч. 80-й річниці НПУ імені М.П.Драгоманова. – К.: НПУ, 2000. – С. 108.

Мусієнко Ю.А., **Горбачук І.Т.** Поняття симетрії та їх зв'язок з законами збереження у фізиці // Там само. – С. 109

2001

Кучерук І.М., **Горбачук І.Т.**, Луцик П.П. Загальний курс фізики: У 3-х т.: Навчальний посібник для студ. вищих технічних і педагогічних навчальних закладів / за заг. ред. І.М.Кучерука. – Т.2. Електрика і магнетизм. – К.: Техніка, 2001. – 452 с.

Мусієнко Ю.А., **Горбачук І.Т.** Принципи симетрії та їх зв'язок з законами збереження у фізиці // Наукові записки: збірник наук. ст. НПУ ім. М.П.Драгоманова. – К.: НПУ, 2001. – Вип. 43: Педагогічні та історичні науки. – С. 95-100.

2002

Шут М.І., Вернидуб Р.М., Возний П.О., Благодаренко Л.Ю., **Горбачук І.Т.**, Касперський А.В., Січкач Т.Г., Бондаренко С.І. Методика здійснення комплексної діагностики знань студентів з курсу загальної фізики. Методичні рекомендації. – К.: НПУ, 2002. – 14 с.

2003

Гаркуша І.П., **Горбачук І.Т.**, Курінний В.П., Кучерук І.М., Певзнер М.Ш. Загальний курс фізики: Збірник задач: Навч. Посібник для студентів інженерно-технічних і педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів / За ред І.П.Гаркуші. Міністерство освіти і науки України. – К.: Техніка, 2003. – 560 с.

Горбачук І.Т. Михайло Драгоманов на сторожі рідного слова // Матеріали перших Міжнародних драгоманівських читань: 30 вересня – 2 жовтня 2003 рік. / Укл.

Г.І.Волинка, В.П.Сергієнко, Л.Л.Мааренко. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2003. – Випуск 1. – С.77-82.

І.Горбачук Історія профспілкового руху в Україні. // Газ. "Освіта", 12-19 лютого 2003 року.

2004 рік

Гаркуша І.П., **Горбачук І.Т.**, Курінний В.П., Кучерук І.М., Певзнер М.Ш. Загальний курс фізики: Збірник задач: Навч. Посібник для студентів інженерно-технічних і педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів / За ред І.П.Гаркуші. Міністерство освіти і науки України. – 2-ге вид., стереотип. – К.: Техніка, 2003. – 560 с.

2005 рік

Шут М.І., **Горбачук І.Т.**, Сергієнко В.П. Програми педагогічних університетів (педагогічних інститутів): Загальна фізика / М-во освіти і науки України – К.: НПУ, 2005. – 48 с.

Горбачук І.Т., Горбачук В.Т. Немає більшої вірності, ніж вірність власному народові // Педагогіка духовності: поступ у третє тисячоліття: Матеріали міжнародної наукової конференції: 19 квітня 2005 р. / ред. Л.Л. Макаренко, О.П. Симоненко – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2005. – С.65-73.

Горбачук І.Т. Відділення фізики та астрономії. // Звіт про діяльність Академії наук вищої школи України в 2005 році. – К.: Експрес, 2005. – 195 с. – С.85-91.

І. Горбачук. Фактор національної ідентичності // “Педагогічні кадри”. – 2005. – № 2 (1550), лютий. – С.8.

2006 рік

Кучерук І.М. та ін. Загальний курс фізики: У 3-х т. (За ред. І.М. Кучерука). – 2-ге вид., випр. – К.: Техніка, 2006. ISBN 966-575-009-7. Т.1: Механіка. Молекулярна фізика і термодинаміка (І.М. Кучерук, **І.Т. Горбачук**, П.П.Луцик). – 532 с.: іл. – Предм. покажч.: с. 523 – 527. – ISBN 966-575-193 X.

Кучерук І.М. та ін. Загальний курс фізики.: У 3- х т. (За ред. І.М. Кучерука). – 2-ге вид., випр. – К.: Техніка, 2006. ISBN 966-575-009-7. Т.2: Електрика і магнетизм (І.М. Кучерук, **І.Т. Горбачук**, П.П. Луцик). – 452 с.: іл. ISBN 966-575-198-0.

Кучерук І. М. та ін. Загальний курс фізики: У 3-х т. (За ред. І.М. Кучерука). –2-ге вид., випр. – К.: Техніка, 2006. ISBN 966-575-009-7. Т.3: Оптика. Квантова фізика (І.М. Кучерук, **І.Т. Горбачук**). – 518 с.: іл. ISBN 966-575-004-6.

Іван Горбачук. А. Ейнштейн і фізика (до світового року фізики) // Наукові записки Академії наук вищої школи України / гол.ред. Дубина М.І. – К.: Вид-во АН ВШ України, 2006. – Вип.8. – С. 56-60.

Горбачук І.Т. Відділення фізики та астрономії // Звіт про науково – організаційну діяльність Академії наук вищої школи України в 2006 р. – К.: Експрес, 2006. – 132 с. – С.44-49.

Дубина М.І., **Горбачук І.Т.** Ігор Іванович Сікорський // Інформаційний вісник Академії наук вищої школи України. – К.: Вид-во АН ВШ України, 2006. – № 5(51), жовтень-грудень. – С.13-22.

Іван Горбачук. Георгію Харпаку – 81 // Інформаційний вісник Академії наук вищої школи України. – К.: Вид-во АН ВШ України, 2006. – №3(49), травень-липень. – С.75-76.

Іван Горбачук. Михайло Петрович Драгоманов, (1841-1895): до 165 річчя від дня народження // Інформаційний вісник Академії наук вищої школи України. – К.: Вид-во АНВШ України, 2006. – № 4(50), серпень-жовтень. – С.25-28.

2007 рік

Академія наук вищої освіти України. Історія Академії наук вищої освіти України (1992-2007). Науково-інформаційне видання. – К.: Вид-во АН ВО України, 2007. – 221с. Відділення фізики і астрономії (академік-секретар **І.Т.Горбачук**). – С.37-39, 153-166.

Література про життя та діяльність педагога і вченого Горбачука І.Т.

Колупаєв Б.С.. “Загальний курс фізики” – новий багатотомний навчальний посібник // Газета “Освіта”. – 2003. – 10-17 грудня.

Професор Іван Тихонович Горбачук: біобібліографія до 70-річчя від дня народження /Міністерство освіти і науки України. Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова; упоряд.: Н.Тарасова, Г.Германчук. – К.: НПУ, 2003. – 36 с.; іл., портрет. – Серія „Вчені НПУ імені М.П.Драгоманова”.

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова: 1834-2004. Історія. Сьогодення. Перспективи. / Авт.: В.П. Андрущенко, Г.І. Волинка, Н.Г. Мозгова та ін. – К.: Навчальна книга, 2005. – Кафедра загальної фізики, с.130-132.

Професор І.Т.Горбачук. // Професори Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Біографічний довідник. 1997-2005 рр. / упоряд.: В.П. Бех, Г.І. Волинка; за ред. В.П. Андрущенка. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2005. – С.75.

І.Т.Горбачук. // Вчені Академії наук вищої школи України: 1992-2005 / За заг. ред. М.І. Дубини. – Харків: НТУ “ХП”, 2005. – С.63-64.

Ольга Скрипкіна. Комплекс іони, чи амнезія пам'яті?: про науково-практичну конференцію “Духовна велич України”, яка пройшла під егідою Всеукраїнського товариства “Просвіта” та товариства “Просвіта” НПУ імені М.П. Драгоманова (голова Горбачук І.Т.). // Слово Просвіти. – 2005. – Ч.41 (314), 13-19 жовтня.

Педагог. Науковець. Громадянин. // Газета “Єдність”: інформаційний вісник Профспілки працівників освіти і науки м. Києва. – 2005. – № 10 (75), січень. – С.2.

І.Т.Горбачук // Енциклопедія сучасної України. Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. – К.: ВАТ “Поліграфкнига”, 2006. – Т.6. – С.190.

І.Т.Горбачук // Єдність: інформаційний вісник Київської міської організації Профспілки працівників освіти і науки України № 9 (103), вересень 2007 р. – С. 2

Горбачук Іван Тихонович // Педагогічні кадри: газета НПУ імені М.П. Драгоманова. – 2007. – №10 (1581), листопад. – С.5.

Відділення фізики і астрономії // Академія наук вищої освіти України. Історія (1992-2007). – К.: Вид-во АН ВО України, 2007. – С.37-39.

Відділення фізики та астрономії // Академія наук вищої освіти України: Довідник (адреси і телефони). – К.: 2007. – С.68-71.

Праці, опубліковані за редакцією І.Т. Горбачука

Молекулярна фізика. Вступ до термодинаміки: методика і техніка лабораторного практикуму. Навч. посібник. (В.П. Сергієнко); під ред. **І.Т. Горбачука**. – К.: КДП, 1991. – 88 с.

Кандидати наук

Сергієнко Володимир Петрович. Тема дисертації: ”Оптимізація лабораторного практикуму в курсі загальної фізики в педагогічних інститутах (на прикладі розділу "Молекулярна фізика. Вступ до термодинаміки)". – 1993 р.

”Загальний курс фізики” – новий багатотомний навчальний посібник

Основні напрями формування вищої освіти в Україні передбачають як одну з необхідних передумов соціально-економічного розвитку суспільства використання плідного взаємозв'язку науки з виробництвом: функціонування фундаментальних наукових досліджень і на їх основі оснащення виробництва новими технологіями та автоматичними виконавчими лініями. Щоб це реалізувати в життя, потрібні наукові центри, конструкторські заклади, творчі кадри. Відповідно потрібна певна система навчання кадрів на всіх рівнях, починаючи з шкільного; потрібний кваліфікований вчитель, який започатковує навчання і виховання кадрів.

Державна система заходів удосконалення навчально-виховних процесів у середній і вищій школі спрямована на досягнення якісно нового рівня підготовки молодого покоління до трудового життя, до розбудови незалежної України.

Закон України «Про вищу освіту» спрямований на врегулювання суспільних відносин у галузі навчання, виховання, професійної підготовки громадян нашої держави. Він створює умови для самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства і держави у кваліфікованих фахівцях. Вищим навчальним закладам, згідно з основними напрямами реформування вищої освіти в Україні, належить озброювати майбутніх фахівців міцними професійними знаннями і вміннями, передовим науково-методичним досвідом, спрямованим на розв'язання поставлених завдань. При цьому першочергове завдання, яке необхідно розв'язати при підготовці висококваліфікованого фахівця, — забезпечити його науковими знаннями відповідно до навчальних планів. Таким чином, забезпечення студентів навчальними посібниками є необхідною передумовою ефективного навчального процесу. Вони дають можливість виносити на лекційні заняття вузлові питання, а додаткові опрацьовувати самостійно; забезпечують підготовку студентів до практичних і лабораторних занять; сприяють прищепленню навичок роботи над джерелами наукової інформації.

Характерними якостями змісту навчальних посібників з фізики для вищої школи повинні бути науковість, діалектико-матеріалістичне тлумачення явищ природи і висвітлення ролі науки в суспільному виробництві; відбиття

передових педагогічних ідей і позитивного досвіду вітчизняних і зарубіжних вищих навчальних закладів. Стабільними посібниками, наприклад, для студентів педагогічних закладів освіти стали «Курс фізики», т.1, т.2 К.А.Путілова та т.3 К.А. Путілова і В.О. Фабриканта; «Оптика» Г. Ландсберга; «Фізичні основи механіки» С.Е. Хайкіна; «Курс фізики» т.1, т.2, т.3 І.В. Савельєва та ін. Однак стабільність посібників не означає їх незмінності. Стрімкий розвиток науки і техніки вимагає постійного підбору навчального матеріалу та оновлення змісту програм і навчальних посібників. Для цього доцільним є дотримання принципу генералізації, згідно з яким у посібниках центральне місце повинні займати провідні і найбільш загальні теорії. Оволодівши теорією, можна з'ясувати всякі частинні наслідки з неї.

Важливим також є принцип комплектності, який передбачає посилення зв'язків між навчальними предметами, комплектування їх навколо профілюючих курсів такою мірою, щоб результати навчально-виховної роботи, досягнуті в заняттях одним предметом, підхоплювалися, використовувалися і закріплювалися у вивченні інших предметів.

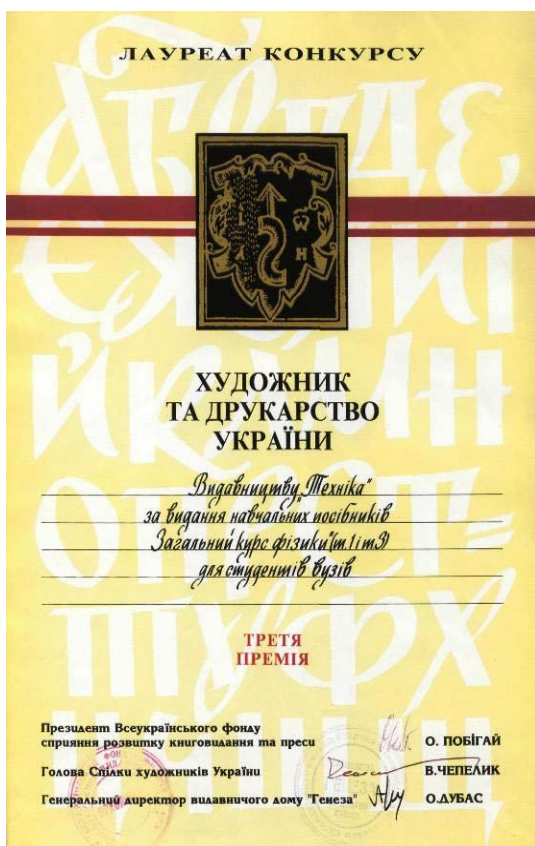
Саме таким основним вимогам до навчального посібника відповідає «Загальний курс фізики» т.1, т.2 – І.М. Кучерука, І.Т. Горбачука, П.П. Луцика та т.3 І.М. Кучерука, І.Т. Горбачука й „Збірник задач з загального курсу фізики групи цих же авторів за редакцією проф. І.П. Гаркуші, які рекомендовані Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів інженерно-технічних і педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів.

Характерно, що зміст цього першого і поки що єдиного комплексу посібників з загального курсу фізики в незалежній Україні, який виданий українською мовою, спрямований на розкриття внутрішнього механізму фізичних явищ, на роз'яснення суті та застосувань основних фізичних законів, теорій і методів дослідження того, що становить фундамент сучасної фізичної науки, сприяє розвитку фізичного мислення та формуванню діалектико-матеріалістичного світогляду студентів.

Порівняно з описово-експериментальними курсами минулого, такими як «Курс фізики» в п'яти томах О.Д. Хвольсона, «Курс фізики» В.О. Михельсона та ін., громіздкими за обсягом, вказаний «Загальний курс фізики» за редакцією проф. І.М. Кучерука більш зв'язаний з теоретичними узагальненнями,

відображає фізичну науку в розвитку, з її суперечностями і проблемами. Така еволюція змісту посібника стала наслідком широкого включення кола питань,

пов'язаних з успішним розвитком теоретичної фізики ХХ ст., без використання досягнень якої глибоко оволодіти знанням дослідної фізики не можливо.

В першому томі «Загального курсу фізики» (Механіка, Молекулярна фізика і термодинаміка І.М. Кучерука, І.Т. Горбачука, П.П.Луцика) формуються основні міри руху, викладаються закони механіки Ньютона та їх застосування: розглядаються основи молекулярно-кінетичної теорії будови речовини та статистичні методи оцінки релаксаційного стану речовини, закони термодинаміки і термодинамічний метод дослідження фізичних явищ. В другому

томі «Електрика і магнетизм» викладаються вчення про електромагнітне поле, електронну теорію будови речовини, розрахунки кіл постійного і змінного струмів, електричне та магнітне поле в речовині, електромагнітні хвилі. Третій том присвячено з'ясуванню питань оптики та квантової фізики, зокрема – законів геометричної оптики і розрахунку оптичних систем, хвильової і квантової теорії світла, теорії відносності; зрештою – теорії будови атома, основ квантової механіки, теорії будови ядра, фізики елементарних частинок. Для викладу фізичного матеріалу в повній мірі використовується апарат математичного аналізу і векторної алгебри. Узагальненням трьох томів «Загального курсу фізики» є збірник задач, який складено відповідно до діючих програм курсу для вищих педагогічних та технічних навчальних закладів. Він містить значну кількість якісних та кількісних задач з усіх розділів загального курсу фізики, довідкові таблиці та необхідні математичні додатки.

Характерним для цього інтегрованого посібника «Загального курсу фізики» в трьох томах та «Збірника задач» є те, що виклад провідних теорій сучасної фізики – теорії відносності і квантової механіки – не порушили логічної послідовності у розміщенні частин курсу (на відміну, наприклад, від «Фейнманівських лекцій з фізики» та «Беркліївського курсу фізики»), але їх відбиття можна бачити на змісті всього матеріалу. Спираючись на них, автори з'ясовують відхилення в певних умовах від законів і теорій класичної фізики, визначають межі їх застосування, пояснюють те, чого не могла з'ясувати класична фізика (інваріантність заряду, фазові переходи другого роду, надтекучість тощо).

Методи викладання навчального матеріалу в цих посібниках органічно пов'язуються із змістом питань науки та методами їх засвоєння. Наприклад, чітко проглядається дедуктивний метод у викладанні основ механіки та термодинаміки, індуктивний метод у формуванні вчення про будову атома та вчення про елементарні частинки. Це досить важливо, адже використання цих методів цілком виправдано, оскільки, як правило, для технічних спеціальностей виклад матеріалу ведеться здебільшого дедуктивним методом, а для фізичних спеціальностей – індуктивним. Авторам вдалося розумно використати ці два методи викладу матеріалу. При цьому характерно, що питання про методи і засоби фізичних досліджень вони ставлять в центрі уваги і широко висвітлюють як у вступі до певного курсу, так і у викладі його окремих частин. Повною

мірою в посібниках висвітлено питання про ідеалізовані системи, про математичне, фізичне та комп'ютерне моделювання як метод пізнання у фізиці, про метод подібностей, про роль логіко-математичного моделювання у сучасній науці, а також розкрито питання про співвідношення модельних об'єктів і реальних, обґрунтована тенденція втрати наочності модельних об'єктів у міру подальшого розвитку фізики.

Позитивним є і те, що в «Загальному курсі фізики» висвітлено актуальні проблеми сучасної фізики. Однією з таких проблем сучасності, яка включає широке коло питань фізики, є поняття фізичного вакууму, віртуального заряду, освоєння космосу тощо. Ці питання тематично пов'язані з різними розділами курсу фізики і знаходять там своє відповідне відображення.

Як позитив слід також відзначити, що автори посібників належно оцінюють плідність принципу історизму, не забуваючи, що фізика як наука створювалася людством і існують певні закономірності розвитку науки, з якими вони знайомлять читачів.

Характерно, що найвизначнішим питанням фізики в посібниках «Загальний курс фізики» авторами дається чітке філософське тлумачення. Це викликано двома причинами: по-перше, «без оволодіння методологією найкращий розум набуває відтінку ремісництва» (Д.І. Блохінцев «Основи квантової механіки»). Суть другої в тому, що ВНЗ покликані здійснювати складний процес наукового і життєвого становлення молодшої людини в активного члена суспільства.

В цілому слід констатувати, що навчальний посібник в трьох томах «Загальний курс фізики» та «Збірник задач» заслуговує схвалення фахівців і, починаючи з 1999 р., широко використовується професорсько-викладацьким складом вищих технічних і педагогічних закладів в процесі навчання і виховання студентської молоді, організації та проведенні їх самостійної роботи. Посібник може бути корисним також для аспірантів та наукових працівників.

Б.С. КОЛУПАЄВ,
завідувач кафедри фізики, д.х.н., проф.
Рівненського державного гуманітарного університету,
заслужений працівник народної освіти України.

Екскурсія до Холодного Яру (с. Буда, 1000-літній дуб), 2004 р.

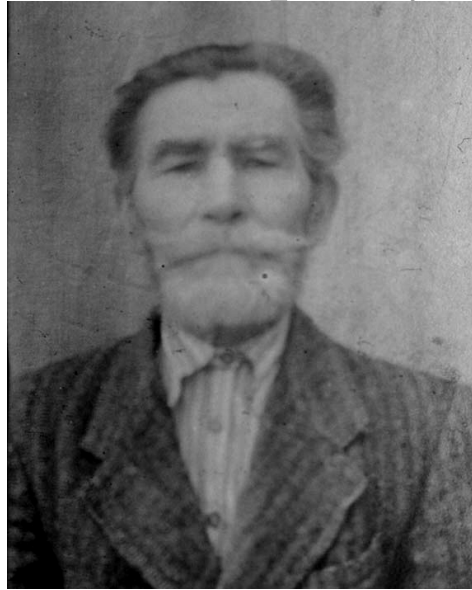
Дуби не гнуться до землі
Скрізь вітер нашумів, що дуб сякий такий:
„Упертий дуже він і зовсім не гнучкий.
До того вже, нахаба, загордився,
Що, скільки я не дув, ні разу не вклонився!”
Неважко зрозуміти вітрові жалі:
Дуби ні перед ким не гнуться до землі!

Василь Симоненко

ЗМІСТ

Вчений, педагог, громадський діяч	4
Основні віхи життя та діяльності професора І.Т.Горбачука	6
Життєвий та творчий шлях професора І.Т.Горбачука	11
Дорогий Іване Тихоновичу!	17
Нагороджений знаком „Будівничий України”	18
Патріот, професіонал, людина з великої букви	20
Він вирішив суперечку між фізиками та ліриками: ліричний фізик	22
Наукові праці професора кафедри загальної фізики Івана Тихоновича Горбачука	32
”Загальний курс фізики” – новий багатотомний навчальний посібник	45
Фотоматеріали	52

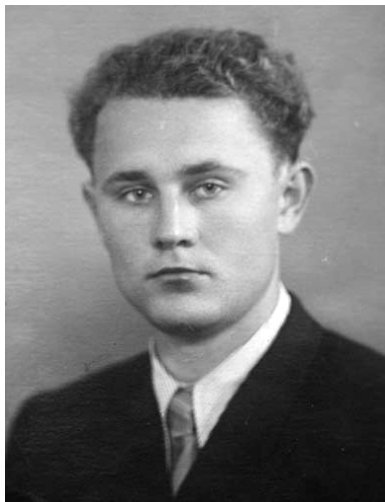
Родина Горбачуків

Дід Трохим Григорович Горбачук

Мама – Анастасія Йосипівна, тато – Тихон Трохимович

Василь Тихонович

Петро Тихонович

Іван Тихонович

Софія Тихонівна

Ольга Тихонівна

Олена Тихонівна

Микола Тихонович

З дружиною Людмилою, 1967р.

Разом з синами Сергієм та Олександром, 2005 р.

Разом з онуками Марічкою, Лесею та Василям, 2003 р.

Родина Горбачуків (м. Ірпінь), 2006 р.

**Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова
(Alma mater)**

Від студента до академіка

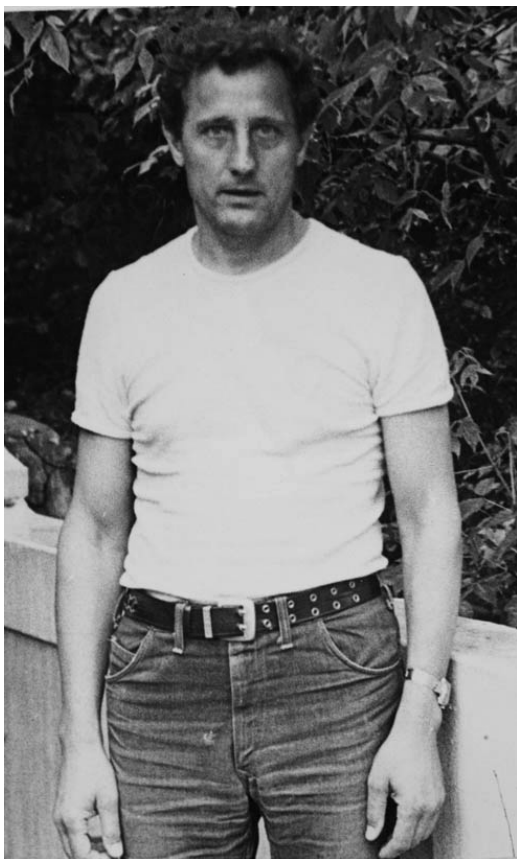
Студент фізико-математичного факультету, 1954 р.

**Аспірант кафедри фізики,
1969 р.**

**Асистент кафедри фізики,
1977 р.**

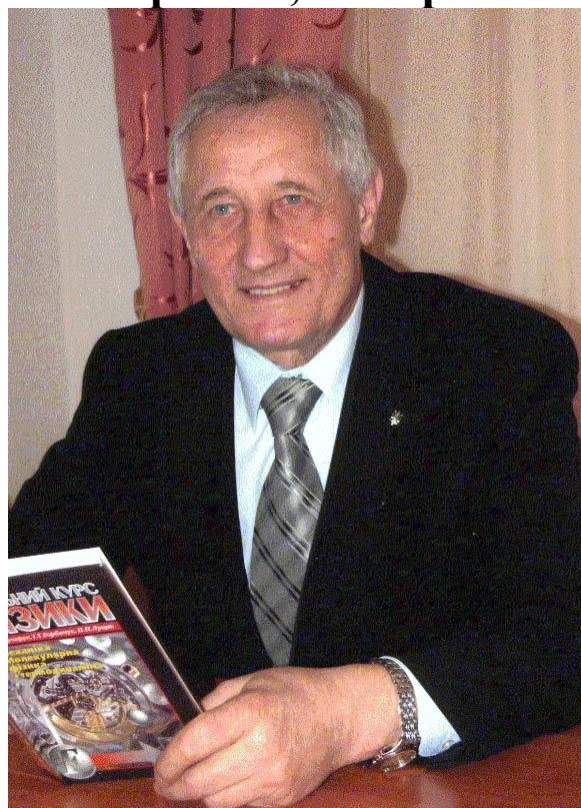
**Старший викладач кафедри
фізики, 1981 р.**

**Доцент кафедри загальної
фізики, 1988 р.**

**Професор кафедри загальної
фізики, 1995 р.**

**Академік АН ВШ України,
2005 р.**

Науково-педагогічна діяльність

Кафедра фізики, 1967 р.

Перший ряд (зліва направо): Василь Семенович Шекера, Віктор Павлович Дущенко, Володимир Петрович Чернявський, Вадим Михайлович Коновалов, Валентин Костянтинівич Мітюрьов, Євгенія Василівна Сандакова, Гурій Григорович Кордун.

Другий ряд: Петро Васильович Бережний, Іван Митрофанович Кучерук, Олег Якович Семко, Микола Єгорович Меньяйлов, Олександр Васильович Войцехівський, Ростислав Григорович Ярошенко, Ірина Іллівна Тичина, Михайло Михайлович Кириленко, Анна Пилипівна Сергієнко, Надія Михайлівна Коршак.

Третій ряд: Юрій Миколайович Краснобокий, Іван Тихонович Горбачук, Борис Григорович Іваніцький, Віталій Семенович Титюченко, Микола Іванович Шут, Віталій Бельдій, Гаїна Завіна-Лошакова, Володимир Федотов, Валентина Чех, Наталія Шиян

Кафедра загальної фізики. Звітна наукова конференція, лютий, 1996 р.

Лекція в ауд. 320, перший курс мф, 2003 р.

В зразковій лабораторії молекулярної фізики, 2003 р.

**В лабораторії університету Міністр освіти і науки України
В.Г.Кремінь, 2003р.**

На звітній науковій конференції університету, 2003 р.

Перші міжнародні Драгоманівські читання, 2003 р.

НПУ імені М. Драгоманова – кращий педагогічний університет України, 2004 р.

Обговорення плану роботи кафедри загальної фізики, 2006 р.

Студентська науково-практична конференція, 2007 р.

На науковій конференції виступає народний депутат України, професор Ю.В. Гнаткевич, 2007 р.

Вручення диплому «Заслужений професор НПУ імені М. Драгоманова» професору М.І. Шкілю, 2007 р.

Президент М.І.Дубина і академіки АН ВШ України, 2007 р.

Громадська діяльність

Профспілковий актив університету, 2007 р.

Профспілковий актив на екскурсії, с. Качанівка, садиба родини Тарнавських, 1992 р.

День Красного письменства в університеті, 2002 р.

Привітання з 60-ти річним ювілеєм Житомирського педагогічного університету. Зліва – ректор І.М. Кучерук, 2003 р.

Зустріч в Осередку «Просвіти» із засновником школи кобзарського мистецтва кобзарем Василем Литвином, 2004 р.

Квіти до могили Тараса Шевченка, 2006 р.

На святі спортивного забігу “Заради здоров’я”, 2006 р.

Зустріч з Миколою Томенком, 2006 р.

Екскурсія до Кам'янець-Подільської фортеці, 2005 р.

**Делегація університету до м.Чорнухи – батьківщини
Г.С.Сковороди, 2007 р.**

Делегація університету на II Всесвітньому форумі українців діаспори, Греція, острів Евія, 2007 р.

Разом з народним депутатом ВР України, головою Всеукраїнського товариства ПРОСВІТА імені Тараса Шевченка П.М. Мовчаном, 2007 р.

Професор Іван Тихонович ГОРБАЧУК

Серія «Вчені НПУ ім. М.П.Драгоманова»

Біобібліографічний покажчик

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
(044) 239-30-26